

**GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE**

Nr No. 3/2016

INFORMACJA INFORMATION

**O SYTUACJI
SPOŁECZNO-
-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTW**

**ON SOCIO-
-ECONOMIC
SITUATION
OF VOIVODSHIPS**

**ROK XXI
YEAR XXI**

**KWARTALNIK
QUARTERLY**

**WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2016
WARSAW, DECEMBER 2016**

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GUS, Departament Badań
Regionalnych i Środowiska
*CSO, Regional and Environmental
Surveys Department*

kierujący
supervisor

Joanna Poświata – Naczelnik
Wydziału Analiz i Opracowań
Regionalnych
*Head of Regional Analyses
and Studies Section*

zespół
team

Małgorzata Brzostowska
Elżbieta Grobicka
Joanna Hausman-Czerwińska
Katarzyna Lipińska
Anna Patejuk
Krystyna Przepióra
Ewelina Taratuta

Projekt okładki
Cover design

Sylwester Jabłoński

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła
When publishing the CSO data – please indicate the source

ISSN 0866-9333

Publikacja dostępna na
Publication available on

www.stat.gov.pl

PRZEDMOWA

Publikacja *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw* jest kolejną edycją tego opracowania wydawanego z częstotliwością kwartalną od 1996 r. Zawiera szereg informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województw (NTS 2). Wszystkie prezentowane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju w okresach kwartalnych lub okresach narastających.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono dane statystyczne z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, podmiotów gospodarki narodowej, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw i rolnictwa.

Część analityczna dostępna jest w formie PDF, natomiast tablice z danymi dostępne są w formie Excel. Szerszy zakres danych liczbowych dostępny będzie w Banku Danych Lokalnych w module danych krótkookresowych www.bdl.stat.gov.pl.

Dyrektor Departamentu
Badań Regionalnych i Środowiska

Dominika Rogalińska

PREFACE

The publication "Information on socio-economic situation of voivodships" is the subsequent edition of this elaboration issued on a quarterly basis since 1996. The edition contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of voivodships (NUTS 2). All categories have been presented in terms of dynamics and in relation to national aggregates quarterly and cumulatively.

The elaboration includes analytical part enriched with maps and charts as well as tabular part containing statistical data on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, entities of the national economy, sold production of industry and construction, financial results of enterprises as well as agriculture.

Analytical part is presented in PDF format, whereas tables with data are accessible in Excel format. Detailed databases can be extracted online from Local Data Bank in dedicated section of short-term indicators module via our website www.bdl.stat.gov.pl

*Director of Regional
and Environmental Surveys Department*

Dominika Rogalińska

SPIS TREŚCI	CONTENTS	Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Spis treści	<i>Contents</i>	4
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	5
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	8
Objaśnienia znaków umownych	<i>Symbols</i>	14
PODSTAWOWE TENDENCJE	<i>BASIC TRENDS</i>	15
LUDNOŚĆ	<i>POPULATION</i>	21
RYNEK PRACY	<i>LABOUR MARKET</i>	23
WYNAGRODZENIA	<i>WAGES AND SALARIES</i>	33
EMERYTURY I RENTY	<i>RETIREMENT AND OTHER PENSIONS</i>	36
CENY	<i>PRICES</i>	38
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	44
PRODUKCJA PRZEMYSŁU I BUDOW- NICTWA	<i>PRODUCTION OF INDUSTRY AND CONSTRUCTION</i>	46
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘ- BIORSTW	<i>FINANCIAL RESULTS OF ENTER- PRISES</i>	48
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	51
 TABLICE – W ODDZIELNYM PLIKU W FORMACIE EXCEL	 <i>TABLES – PLACES IN SEPARATE EXCEL FORMAT FILES</i>	

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.

2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowo grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale terytorialnym oraz w podziale według sekcji PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

9. W publikacji dane w zakresie:

1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność gospodarczą zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.*

2. *Data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.*

3. *The item “**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.*

4. *Data according to territorial division as well as to NACE sections are compiled using the **enterprise method**.*

5. *Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.*

7. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

8. *The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity, i.e. production and service activity, on their own account in order to earn a profit.*

9. *In the publication data in regard to:*

1) ***average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

2) ***sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

3) ***financial results of non-financial enterprises and investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in accordance with the NACE Rev.2, in section “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities”), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.*

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw**, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako ceny stałe od 2011 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

12. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of "enterprise" – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the abovementioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. As constant prices since 2011 were adopted – 2010 constant prices (2010 average current prices).

12. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Central Statistical Office.

13. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

14. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

15. The names of some sections of PKD 2007 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje PKD <i>sections of the NACE</i>	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

16. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

16. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

UWAGI METODYCZNE**1. Dane o:**

- 1) **ludności** zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności;
- 2) urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

2. Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015 poz. 149, z późniejszymi zmianami).

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zalecenia działań aktywizacyjnych.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 27 V 2014 r., spełniają co najmniej jedno z kryteriów:

- 1) bezrobotni do 30 roku życia,
- 2) długotrwale bezrobotni,
- 3) bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- 4) bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- 5) bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- 6) bezrobotni niepełnosprawni.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

METHODOLOGICAL NOTES**1. Data concerning:**

- 1) **population** are compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 as well as current reporting data on vital statistics and population migration;
- 2) **births and deaths (including infant deaths)** – are calculated according to the definition of infant birth and death – recommended by the World Health Organization (WHO).

2. Data on average paid employment include persons employed on the basis of a labour contract on a full and part-time basis, converted to full-time work period.

3. Data on the unemployed persons registered in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law of 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (Journal of Laws 2015 item 149, with later amendments).

Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works and directed to employment agency within the framework of activation actions appointment.

Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons, who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance with amendment to Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 27 V 2014, persons fulfilling at least one of the criteria:

- 1) unemployed persons below 30 years of age,
- 2) are long-term unemployed,
- 3) unemployed persons over 50 years of age,
- 4) unemployed persons benefiting from social assistance,
- 5) unemployed persons with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age,
- 6) disabled unemployed persons.

The long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

Unemployed persons without benefits are persons registered in employment offices, in search for work, who either lost or did not acquire rights to benefits.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę napływu bezrobotnych obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych do liczby osób aktywnych zawodowo w końcu kwartału.

4. Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym, metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach z wyjątkiem osób przebywających poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej.

Wyniki badania uogólniono w oparciu o bilanse ludności, opracowane na podstawie NSP 2011.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- 1) wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- 2) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - a) z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
 - b) z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

*The **registered unemployment rate** was compiled as a share of registered unemployed persons in the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

*The **inflow rate of unemployment** is calculated as a ratio of newly registered unemployed persons to the number of economically active persons at the end of a quarter.*

***4. Data on the economic activity of the population**, aged 15 and more, are compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS), which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households in dwellings selected on a random basis excluding persons staying outside the households, i.e. abroad or living in institutional households, for 12 months or longer.*

The survey results have been generalized based on population balances compiled on the basis on Population and Housing Census 2011.

Economically active population includes all persons who are considered as employed or unemployed.

*Among the **employed persons** are included all persons aged 15 or more who within the surveyed week:*

- 1) *performed, for at least one hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting family economic activity outside agriculture;*
- 2) *had work but did not perform it:*
 - a) *due to illness, maternity leave, parental leave or vacation,*
 - b) *due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 – exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.*

*The **unemployed** are persons aged 15–74, who within the period of the surveyed week did not work, actively sought work and were available for work within two weeks after the surveyed week.*

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przypadające na 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw obliczono przyjmując:

- 1) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- 2) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- 3) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r.

6. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. – także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE, a także z budżetów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu pań-

The unemployed also include persons who had found and were waiting to begin work within the period no longer than 3 months as well as persons who were available for that work.

*The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).*

*The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).*

*The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or a given group) in the number of economically active population aged 15 and more (total or a given group).*

5. Average monthly gross wage and salary per paid employee in the enterprise sector is calculated assuming the following:

- 1) *personal wages and salaries (excluding wages and salaries of outworkers and apprentices as well as persons employed abroad);*
- 2) *payments from a share in profit or in the balance surplus of cooperatives;*
- 3) *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with labour contract.*

Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee includes the deduction from pay for personal income taxes as well as contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employees, introduced on 1 I 1999.

6. Information regarding retirement and other pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 from the source gathered in the open pension funds – OFE and also from the budgets of the Ministry of National Defence, Ministry of Interior and Administration as well as Ministry of Justice.

Information regarding retirement and other pension benefits for farmers concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also

stwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

7. Dane o wartości produkcji sprzedanej przemysłu (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalność związanej z rekultywacją) prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych tj. dotacji do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** wyrażona w cenach bazowych, z uwagi na niewystępujący podatek akcyzowy i dotacje przedmiotowe, równa się wartości wyrażonej w cenach producenta.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

8. Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części

from the source which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Retirement and other pension benefits systems do not provide for the payment of retirement and other pensions arising out of international agreements.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

7. Data on the value of sold production of industry (i.e. of mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities) are presented excluding VAT and the excise tax, but including the value of subsidies on products and services, in so-called basic prices.

The value of sold production of construction presented in basic prices, is equal to the value expressed in producer's prices due to the lack of excise tax and entity subsidies.

Data regarding sold production of industry concerns industrial and non-industrial activities of economic entities included to the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" and covers:

- 1) the value of finished goods sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;*
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;*
- 3) flats agent's fees in the case of concluding an agreement on commission terms or full agent's fees in the case of concluding an agency agreement;*
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;*
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.*

8. Information regarding completed dwellings concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well

stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

9. Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw dostosowano do ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 330, z późniejszymi zmianami).

Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży (łącznie z dotacjami do produktów), wytworzonych przez podmiot produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów i usług), a także opakowań, wyposażenia i usług obcych, jeżeli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (tj. nabytych w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym rzeczowych aktywów obrotowych oraz produktów przez siebie wytworzonych, jeśli sprzedawane są one w sieci własnych sklepów obok towarów obcej produkcji), łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne;
- 4) przychody finansowe.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne;
- 4) koszty finansowe.

Wyniki finansowe:

- 1) wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej — do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- 2) wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces. The division of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e. realized by natural persons, foundations, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

9. Data on financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2013 item 330, with later amendments).

Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) *net revenues from the sale of products (including subsidies on products) which have been manufactured by the entity (goods, semi-finished goods and services) as well as packaging, equipment and services made by other contractors if the customers are invoiced for the foregoing together with the purchased products;*
- 2) *net revenues from the sale of goods and materials (i.e. current assets purchased for resale in a non-processed condition and products manufactured by entity if they are sold by shops within the company's chain along with goods manufactured by other manufacturers), including sums due from the sale of re-use packages;*
- 3) *other operating revenues;*
- 4) *financial revenues.*

Cost of obtaining revenues from total activity includes:

- 1) *cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by change in product stocks;*
- 2) *value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;*
- 3) *other operating costs;*
- 4) *financial costs.*

Financial results:

- 1) *gross financial result (profit or loss) is a result on economic activity — until the end of 2015 corrected by result on extraordinary events;*
- 2) *net financial result (profit or loss) is obtained after decreasing of the gross financial result by obligatory encumbrances, which include corporate and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.*

Wskaźniki:

- 1) wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- 2) wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.
- 4) wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;

10. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

11. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów żywnościowych są notowania cen prowadzone przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu.

12. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowanym przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej).

13. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych** i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników **na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw.

Indices:

- 1) *sales profitability rate constitutes the relation of the result from the sale of products, goods and materials to net revenues from the sale of products, goods and materials;*
- 2) *gross turnover profitability rate constitutes the relation of gross financial result to revenues from total activity;*
- 3) *net turnover profitability rate constitutes the relation of net financial result to revenues from total activity.*
- 4) *cost level indicator constitutes the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;*

10. *The basis for compiling the price indices of consumer goods and services is price observation of representatives of goods and services.*

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of households expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household' budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

11. *The sources of information on retail prices of presented foodstuffs are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of food are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month.*

12. *Data on procurement prices concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product. Presented procurement prices come from monthly survey (reports on procurement of agricultural products from legal persons and organizational entities without legal personality).*

13. *The information on prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces. Average monthly prices were calculated as arithmetic mean of quotations from the entire country and from voivodships.*

14. Pogłowie zwierząt gospodarskich podano na podstawie badań pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego oraz bydła, owiec, drobiu i związanej z tymi gatunkami produkcji zwierzęcej, prezentując dane według grup produkcyjno-użytkowych. Badania pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku — w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich — 2-krotnie w roku — według stanu w czerwcu i grudniu.

14. Farm animal stocks have been disclosed on the basis of surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter and cattle, sheep, poultry and animal production related to these species, with data being presented according to production — utility groups. Surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter are conducted three times a year — in March as of 1st March, in June as of 1st June and in December as of 1st December, while surveys of cattle and other farm animal species — twice a year — as at June and December.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska (-)	-	zjawisko nie wystąpiło.
<i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
<i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;</i>
(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
<i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Kropka (.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
<i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
<i>not applicable.</i>
Znak \triangle	-	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
<i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
„W tym”	-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which”	-	<i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

PODSTAWOWE TENDENCJE

Według wstępnego szacunku, w III kwartale 2016 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 2,5% w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. Głównym czynnikiem kreującym wzrost PKB był popyt krajowy (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +2,8 p. proc., wobec +2,1 p. proc. w II kwartale 2016 r.), szczególnie pozytywny wpływ spożycia ogółem (+3,1 p. proc.), w tym spożycia w sektorze gospodarstw domowych (+2,3 p. proc.) oraz spożycia publicznego (+0,8 p. proc.). Pogłębiający się ujemny wpływ popytu inwestycyjnego (-1,4 p. proc., wobec -0,9 p. proc. w II kwartale br.) i dodatni wpływ zmian zapasów (+1,1 p. proc.) przełożyły się na negatywny wpływ akumulacji (-0,3 p. proc., wobec -0,5 p. proc. w II kwartale 2016 r.). W związku z szybszym tempem wzrostu importu niż eksportu wystąpił negatywny wpływ eksportu netto na tempo wzrostu gospodarczego (-0,3 p. proc., wobec +1,0 p. proc. w II kwartale br.).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w III kwartale 2016 r., była wyższa w skali roku o 2,4%. Wyższy niż przeciętnie wzrost odnotowano m.in. w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 7,0%), informacji i komunikacji (o 6,3%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 6,0%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 5,2%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,3%), obsłudze rynku nieruchomości (o 4,0%) oraz przemyśle (o 3,6%). W budownictwie wystąpiło obniżenie wartości dodanej brutto o 16,5%.

W okresie I-III kwartał 2016 r. produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 3,7% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost produkcji przemysłowej odnotowano w 14 województwach – od 10,4% w podkarpackim do 0,6% w świętokrzyskim. W województwach łódzkim i zachodniopomorskim wystąpił spadek odpowiednio o 1,4% i 0,6%. Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) w okresie styczeń-wrzesień br. była o 14,9% niższa niż przed rokiem, kiedy notowano wzrost o 2,0%.

W okresie trzech kwartałów 2016 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były lepsze od uzyskanych w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost przychodów z całokształtu działalności był większy od wzrostu kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Zwiększył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto. Poprawę większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw: łódzkiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego, a pogorszenie – w przedsiębiorstwach województw: dolnośląskiego, lubuskiego i lubelskiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów nieznacznie zmniejszył się udział przedsiębiorstw rentownych, natomiast zwiększył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie I-III kwartał 2016 r. było o 4,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (kiedy notowano wzrost o 3,6%). Zwiększenie wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największe w lubuskim (o 6,1%), małopolskim (o 5,9%) i wielkopolskim (o 5,8%), a najmniejsze w śląskim (o 2,0%) i świętokrzyskim (o 2,8%). Rozpiętość w relacji do średniego wynagrodzenia w kraju pomiędzy województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyła się w skali roku i wyniosła 39,6 p. proc.

W okresie styczeń-wrzesień 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 3,0% wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 1,1%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w województwie małopolskim (o 5,0%); najmniejszy – w śląskim i opolskim (po 1,1%).

W końcu września 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1324,1 tys. osób bezrobotnych, tj. o 14,0% mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach, od 18,9% w lubuskim do 8,1% w opolskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2016 r. wyniosła 8,3%, tj. o 1,4 p. proc. mniej niż przed rokiem. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, od 2,3 p. proc. w zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim do 0,9 p. proc. w opolskim. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (5,1%), śląskim i małopolskim (po 6,7%); najwyższą – w warmińsko-mazurskim (13,7%), kujawsko-pomorskim (o 11,7%) i podkarpackim (11,4%).

Poprawę sytuacji na rynku pracy potwierdzają także wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za III kwartał 2016 r. Podobnie jak w poprzednich kwartałach zwiększyła się liczba pracujących (o 0,2%), a zmniejszyła – bezrobotnych (o 16,6%). Poprawił się wskaźnik zatrudnienia (o 0,6 p. proc. do 53,0%), a stopa bezrobocia (5,9%) była najniższa w historii badania, prowadzonego od 1992 r. Korzystniejsza niż przed rokiem była relacja liczby osób niepracujących do pracujących – na 1000 osób pracujących przypadało 887 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo (wobec 907 osób przed rokiem).

W okresie I-III kwartał br. spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku był mniejszy niż przed rokiem, zbliżony do obserwowanego w I półroczu br. W III kwartale br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku obniżyły się we wszystkich województwach (średnio o 0,8%). Spadek cen głębszy niż przeciętnie w kraju obserwowano w województwach: lubelskim (o 1,2%), podkarpackim, podlaskim i zachodniopomorskim (po 1,1%) oraz śląskim (o 1,0%).

We wrześniu br. na rynku rolnym średnie ceny podstawowych produktów roślinnych kształtowały się poniżej poziomu sprzed roku. Wyższe były natomiast ceny skupu mleka, żywca rzeźnego wołowego i wieprzowego oraz targowiskowe ceny prosiąt na chów. Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich według stanu w czerwcu 2016 r. wskazują na zmniejszenie w skali roku liczebności trzody chlewnej (o 6,7%) i bydła (o 0,4%). Spadek pogłowia trzody chlewnej wystąpił w 13 województwach, w granicach od 13,5% w warmińsko-mazurskim do 1,4% w śląskim. Natomiast wzrost odnotowano w łódzkim (o 5,0%), podkarpackim (o 2,8%) i lubuskim (o 2,6%). W skali roku pogłowie bydła zmniejszyło się w 8 województwach, w granicach od 6,3% w podkarpackim do 0,2% w podlaskim. W pozostałych województwach odnotowano wzrost w granicach od 0,4% w śląskim do 4,8% w wielkopolskim.

BASIC TRENDS

By preliminary estimate, in the third quarter of 2016, real gross domestic product (GDP) was higher by 2.5% compared with the corresponding period of the previous year. The main factor of GDP growth was domestic demand (influenced economic growth by +2.8 percentage points, against +2.1 percentage points in the second quarter of 2016), and significantly positive influence of final consumption expenditure (+3.1 percentage points), from which household consumption expenditure (+2.3 percentage points) and public consumption expenditure (+0.8 percentage points). Deepening negative impact of investment demand (-1.4 percentage point, against -0.9 percentage point in the second quarter of the current year) and positive impact of changes in inventories (+1.1 percentage point) resulted in the negative influence of gross capital formation (-0.3 percentage point; against -0.5 percentage point in the second quarter of 2016). Due to faster pace of growth of import than export negative influence of net export for the pace of economic growth was recorded (-0.3 percentage point, against +1.0 percentage point in the second quarter of the current year).

Gross value added in national economy in the third quarter of 2016 was higher by 2.4% year-on-year. Gross value added was higher than average i.a. in the following sectors: financial and insurance activities (by 7.0%), information and communication (by 6.3%), trade; repair of motor vehicles (by 6.0%), transportation and storage (by 5.2%), professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities (by 4.3%), real estate activities (by 4.0%) and industry (by 3.6%). While in constriction – decline was noted by 16.5%.

In the period of I-III quarters of 2016, sold production of industry (in constant prices) was by 3.7% higher than in the corresponding period of the previous year. Increase of production of industry was observed in 14 voivodships – from 10.4% in podkarpackie to 0.6% in świętokrzyskie. In łódzkie and zachodniopomorskie voivodships decrease was noted by 1.4% and 0.6% respectively. Sold construction and assembly production (in constant prices) in period of January-September of the current year was by 14.9% lower than a year before, when increase by 2.0% was noted.

In the period of three quarters of 2016 the financial results gained by surveyed enterprises were better than these recorded in the same period of the previous year. Increase of revenues from total activity was higher than costs of revenues acquisition, consequently cost level indicator improved. There was an increase of sales profitability rate of products, goods and materials as well as profitability rates of gross and net turnover. The improvement of most indicators was observed in enterprises in: łódzkie, podkarpackie and świętokrzyskie voivodships, whereas the deterioration – in enterprises in: dolnośląskie, lubuskie and lubelskie. In total

number of surveyed entities share of enterprises showing net profit slightly decreased, whereas their share in revenues from total activity increased.

Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in the period of I-III quarters of 2016, were by 4.1% higher compared with the corresponding period of the previous year (when increase was noted by 3.6%). Increases of average wages and salaries were recorded in all voivodships; the highest – in lubuskie (by 6,1%), małopolskie (by 5,9%) and wielkopolskie (by 5,8%), whereas the lowest – in śląskie (by 2.0%) and świętokrzyskie (by 2.8%). The range of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in relation to national average between the highest and the lowest result in voivodships decreased and achieved 39.6 percentage points.

In the period of January-September 2016 average paid employment in the enterprise sector was by 3.0% higher compared with the previous year (when increased by 1.1%) Increases were recorded in all voivodships, the highest in małopolskie (by 5.0%); the lowest – in śląskie and opolskie (both by 1.1%).

At the end of September 2016 in labour offices 1324.1 thous. unemployed persons were registered, i.e. by 14.0% less than a year before. Decrease of the number of unemployed persons was noted in all voivodships, from 18.9% in lubuskie to 8.1% in opolskie.

Registered unemployment rate at the end of September 2016 recorded 8.3%, i.e. by 1.4 percentage point less than a year before. The unemployment rate declined year-on-year in all voivodships, from 2.3 percentage points in zachodniopomorskie and warmińsko-mazurskie to 0.9 percentage point in opolskie. The lowest unemployment rate were noted in: wielkopolskie (5.1%), śląskie and małopolskie (both 6.7%); the highest – in wamińsko-mazurskie (13.7%), kujawsko-pomorskie (11.7%) and podkarpackie (11.4%).

Improvement in the labour market also is also confirmed by the preliminary estimates of The Labour Force Survey (LFS) for the third quarter of 2016. As in the previous quarters the number of employed persons increased (by 0.2%), while the number of unemployed persons declined (by 16.6%). Employment rate improved (by 0.6 percentage point to 53.0%), and unemployment rate (5.9%) has been at an historically the lowest level since 1992, when the survey was launched. The relation between the number of persons not working to employed persons was more favorable than a year before – per 1000 working persons were 887 unemployed or economically inactive persons (against 907 persons a year before).

In the period I-III quarters of 2016 decrease of prices of consumer goods and services over a year was slower than last year, and was similar to one observed in the first half of the current year. In the third quarter of 2016 decline in prices were recorded in all voivodships (average by 0.8%). Deterioration of prices deeper than average was observed in the following voivodships:

lubelskie (by 1.2%), podkarpackie, podlaskie and zachodniopomorskie (all by 1.1%) as well as śląskie (by 1.0%).

On the agricultural market in September 2016, the average prices of basic crop products were lower than a year before. While procurement prices of milk, cattle and pigs for slaughter and marketplace prices of piglets were higher. The preliminary results of June survey of animals population, indicate decrease of pigs heads (by 6.7%) and cattle heads (by 0.4%) year-on-year. Pigs heads decreased in 13 voivodships, ranged from 13.5% in warmińsko-mazurskie to 1.4% in śląskie. Whereas pigs heads increase was observed in łódzkie (by 5.0%), podkarpackie (by 2.8%) and lubuskie (by 2.6%). Over a year cattle heads decreased in 8 voivodships, in the ranged from 6.3% in podkarpackie to 0.2% in podlaskie. In the rest of voivodships rise was recorded ranged from 0.4% in śląskie to 4.8% in wielkopolskie.

LUDNOŚĆ

Ludność Polski w końcu czerwca 2016 r. liczyła 38426,8 tys. osób, tj. o 27,8 tys. osób mniej niż w analogicznym okresie 2015 r. Pomimo wzrostu liczby urodzeń żywych oraz spadku liczby zgonów, nadal notuje się ujemny przyrost naturalny ludności.

Nadal zmniejszała się liczba i udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności kraju. W I półroczu 2016 r. **ludność miejska** stanowiła 60,2% (spadek w skali roku o 0,1 p. proc.), a najniższy udział w kraju notowano w województwie podkarpackim (41,3%). Wyższy niż przeciętnie w kraju wskaźnik urbanizacji wystąpił w 8 województwach, w tym najwyższy w śląskim (77,1%).

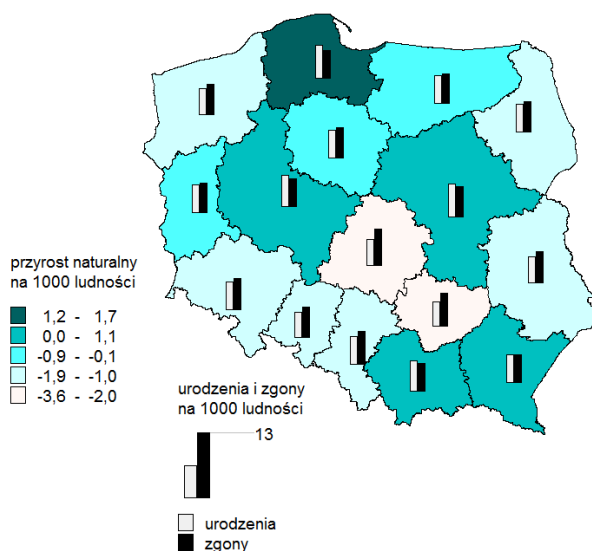
W I półroczu 2016 r. zarejestrowano 185,5 tys. **urodzeń żywych**, tj. o 4,4 tys. więcej niż w roku poprzednim. Współczynnik urodzeń zwiększył się o 0,3 pkt i wyniósł 9,7‰. Najwyższy poziom współczynnika notowano w województwie pomorskim (11,0‰) oraz mazowieckim (10,9‰). W 12 województwach liczba urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności nie przekroczyła średniej dla kraju, a najniższą zanotowano w świętokrzyskim (8,2) i opolskim (8,4).

Od stycznia do czerwca 2016 r. **zmarło** 197,1 tys. osób, tj. o 6,7 tys. mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Współczynnik zgonów zmniejszył się z 10,6‰ do poziomu 10,3‰, przy czym w 8 województwach był niższy niż przeciętnie w kraju. Najniższy współczynnik odnotowano w województwach podkarpackim i małopolskim (po 9,2‰), natomiast najwyższy – w łódzkim (12,4‰).

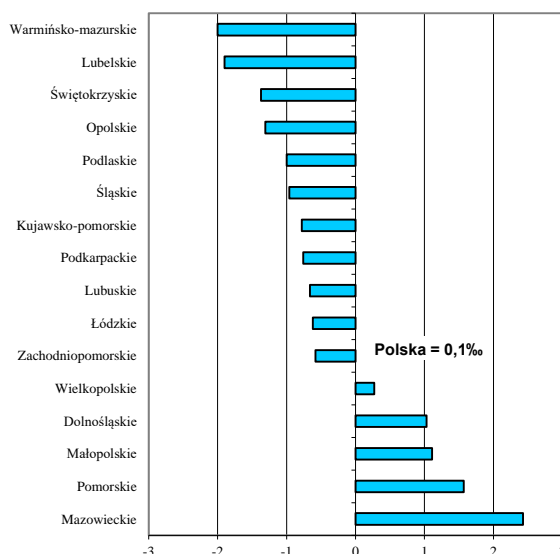
Liczba **zgonów niemowląt** wyniosła 0,7 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia i nieznacznie zwiększyła się w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. Współczynnik zgonów niemowląt wzrósł do poziomu 3,9‰ (wobec 3,8‰ przed rokiem). Współczynnik wyższy niż przeciętnie w kraju zanotowano w 10 województwach, w tym najwyższy w zachodniopomorskim (5,6‰). W województwie lubelskim liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych była najniższa w kraju (2,9‰).

Przyrost naturalny w I półroczu 2016 r. był ujemny i wyniósł minus 11,5 tys. osób, wobec minus 22,7 tys. osób w tym samym okresie ub. roku, a współczynnik poprawił się z minus 1,2‰ do minus 0,6‰. Dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności wystąpił w województwach: podkarpackim, mazowieckim, małopolskim, wielkopolskim i pomorskim w granicach od 0,0 do 1,7. Najniższym przyrostem naturalnym w przeliczeniu na 1000 ludności nadal cechowało się województwo łódzkie (minus 3,6‰).

**RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
W I PÓŁROCZU 2016 R.**

**SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ZAGRANICZNYCH
NA POBYT STAŁY NA 1000 LUDNOŚCI
W I PÓŁROCZU 2016 R.**

Ogólne **saldo migracji** na pobyt stały na 1000 ludności było dodatnie i wyniosło 0,1 (wobec minus 0,1 w końcu czerwca 2015 r.). Dodatnią wartość współczynnika odnotowano w województwach: mazowieckim (2,4‰), pomorskim (1,6‰), małopolskim (1,1‰), dolnośląskim (1,0‰) i wielkopolskim (0,3‰). Natomiast w pozostałych województwach ujemne ogólne saldo migracji na pobyt stały kształtowało się w granicach od minus 2,0‰ w warmińsko-mazurskim do minus 0,6‰ w łódzkim i zachodniopomorskim.

W okresie styczeń–czerwiec 2016 r. zawarto 73,0 tys. **związków małżeńskich**, tj. o 4,1 tys. więcej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw wyniósł 3,8‰ (wobec 3,6‰ w analogicznym okresie poprzedniego roku). Najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w województwie podlaskim (4,1), a najmniej w łódzkim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (po 3,5).

W I półroczu 2016 r. zmalała natomiast liczba **rozwodów** z 35,9 tys. do 32,5 tys. a współczynnik obniżył się z 1,9 do 1,7. W województwach współczynnik rozwodów kształtował się od 1,2 w podkarpackim do 2,0 w kujawsko-pomorskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

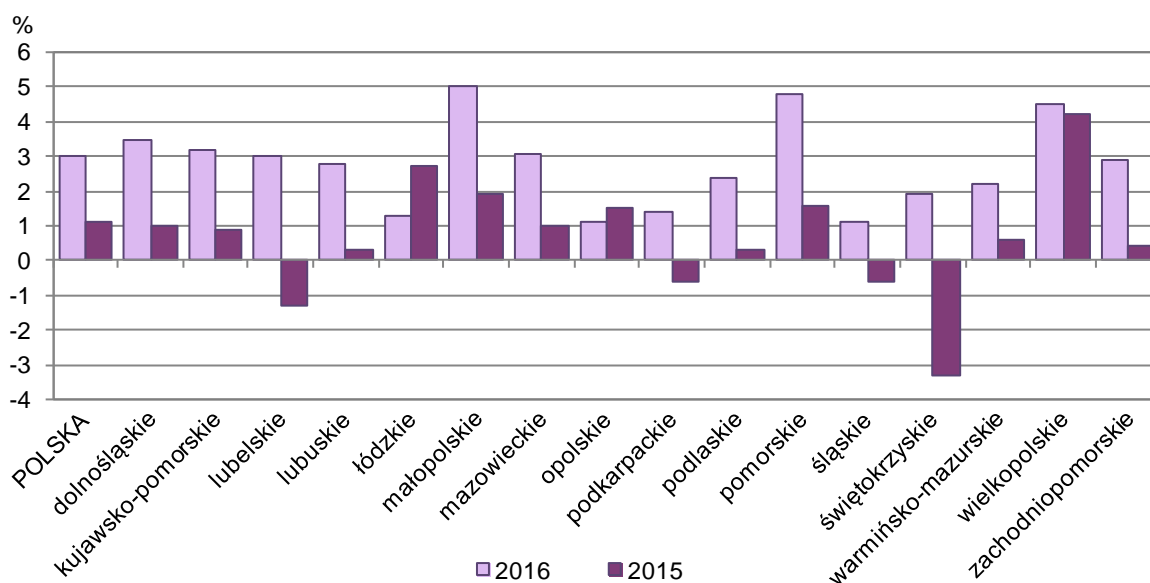
RYNEK PRACY

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było większe niż przed rokiem. W skali roku zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych i stopa bezrobocia rejestrowanego.

Wstępne wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** za III kwartał 2016 r. wskazują na korzystniejszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy – zwiększyła się liczba pracujących i odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba bezrobotnych, obniżyła się stopa bezrobocia. Poprawie uległa relacja niepracujących do pracujących.

W okresie styczeń–wrzesień br. **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 5744,8 tys. osób i było o 3,0% wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 1,1%). Wzrost zatrudnienia odnotowano w większości sekcji – największy w administrowaniu i działalności wspierającej (o 11,3%) oraz informacji i komunikacji (o 7,3%). Mniejsze niż przed rokiem było zatrudnienie w górnictwie i wydobywaniu (o 7,7%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,1%), obsłudze rynku nieruchomości (o 1,0%) oraz budownictwie (o 0,6%). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło we wszystkich województwach w granicach od 1,1% w śląskim i opolskim do 5,0% w małopolskim.

**ZMIANY PRZECIĘTNEGO ZATRUDNIENIA W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW
W OKRESIE I-III KWARTAŁ W LATACH 2015-2016**
(wzrost/spadek w skali roku)

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w okresie I-III kwartał 2016 r. wyniosło 2566,1 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 2,4%. Wzrost wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 0,4% w łódzkim i śląskim do 4,9% w wielkopolskim.

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 0,6% niższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 381,5 tys. osób. Spadek odnotowano w 8 województwach od 0,8% w opolskim do 6,2% w podkarpackim. W pozostałych województwach wystąpił wzrost, największy w pomorskim (o 4,8%) i podlaskim (o 4,6%).

Przeciętne zatrudnienie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych wyniosło 1180,4 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 2,7%. Wzrost odnotowano w 13 województwach – największy w łódzkim (o 5,8%), najmniejszy w małopolskim (o 0,7%). W województwach: świętokrzyskim, podkarpackim i opolskim zatrudnienie spadło odpowiednio o: 2,0%, 0,5% i 0,3%.

Przeciętne zatrudnienie w zakwaterowaniu i gastronomii było o 3,5% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 106,2 tys. osób. W 13 województwach zatrudnienie wzrosło od 1,1% w pomorskim do 18,5% w lubelskim. Spadek odnotowano w województwach: świętokrzyskim, lubuskim i łódzkim – odpowiedni o 0,4%, 4,7% i 12,8%.

Przeciętne zatrudnienie w obsłudze rynku nieruchomości w okresie trzech kwartałów 2016 r. wyniosło 92,7 tys. osób i w skali roku zmniejszyło się o 1,0%. Spadek wystąpił w 10 województwach, najgłębszy w łódzkim (o 4,8%) i lubelskim (o 4,7%). W pozostałych województwach odnotowano wzrost – w granicach od 0,1% w dolnośląskim i zachodniopomorskim do 4,1% w lubuskim.

Przeciętne zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej ukształtowało się na poziomie 189,6 tys. osób i było o 3,6% większe niż w roku poprzednim. Wzrost wystąpił w 6 województwach w granicach od 2,0% w opolskim do 9,3% w małopolskim. W pozostałych województwach zatrudnienie zmniejszyło się, a najgłębszy spadek odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (o 20,9%) i lubuskim (o 13,3%).

Przeciętne zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej było o 11,3% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 377,2 tys. osób. W 15 województwach odnotowano wzrost, największy w świętokrzyskim (o 33,5%), lubelskim (o 26,2%) i małopolskim (o 24,4%). W województwie warmińsko-mazurskim zatrudnienie spadło o 5,2%.

W końcu września 2016 r. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 1324,1 tys. **osób bezrobotnych**, tj. o 215,3 tys. (o 14,0%) mniej niż w analogicznym miesiącu ubiegłego roku. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, od 18,9% w lubuskim do 8,1% w opolskim.

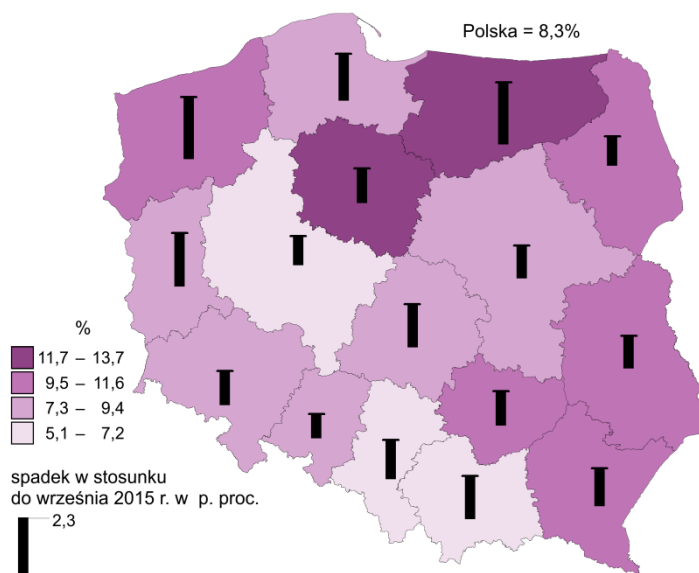
Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2016 r. wyniosła przeciętnie w kraju 8,3% i zmalała o 1,4p. proc. w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Spadek stopy bezrobocia rejestrowanego w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim i (po 2,3 p. proc.), a najmniejszy w opolskim (o 0,9 p. proc.).

Zmniejszyło się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu września br. różnica pomiędzy najniższą a najwyższą wartością stopy bezrobocia w województwach wynosiła 8,6 p. proc. (wielkopolskie – 5,1%, warmińsko-mazurskie – 13,7%) i w skali roku rozpiętość ta zmniejszyła się o 1,2 p. proc. Podobnie jak przed rokiem, do województw o wysokiej stopie bezrobocia poza warmińsko-mazurskim, należały kujawsko-pomorskie (11,7%), podkarpackie (11,4%), świętokrzyskie (10,8%) i zachodniopomorskie (10,6%). Najniższą stopę bezrobocia, poza wielkopolskim, odnotowano w województwach: małopolskim i śląskim (po 6,7%) oraz dolnośląskim i pomorskim (po 7,3%).

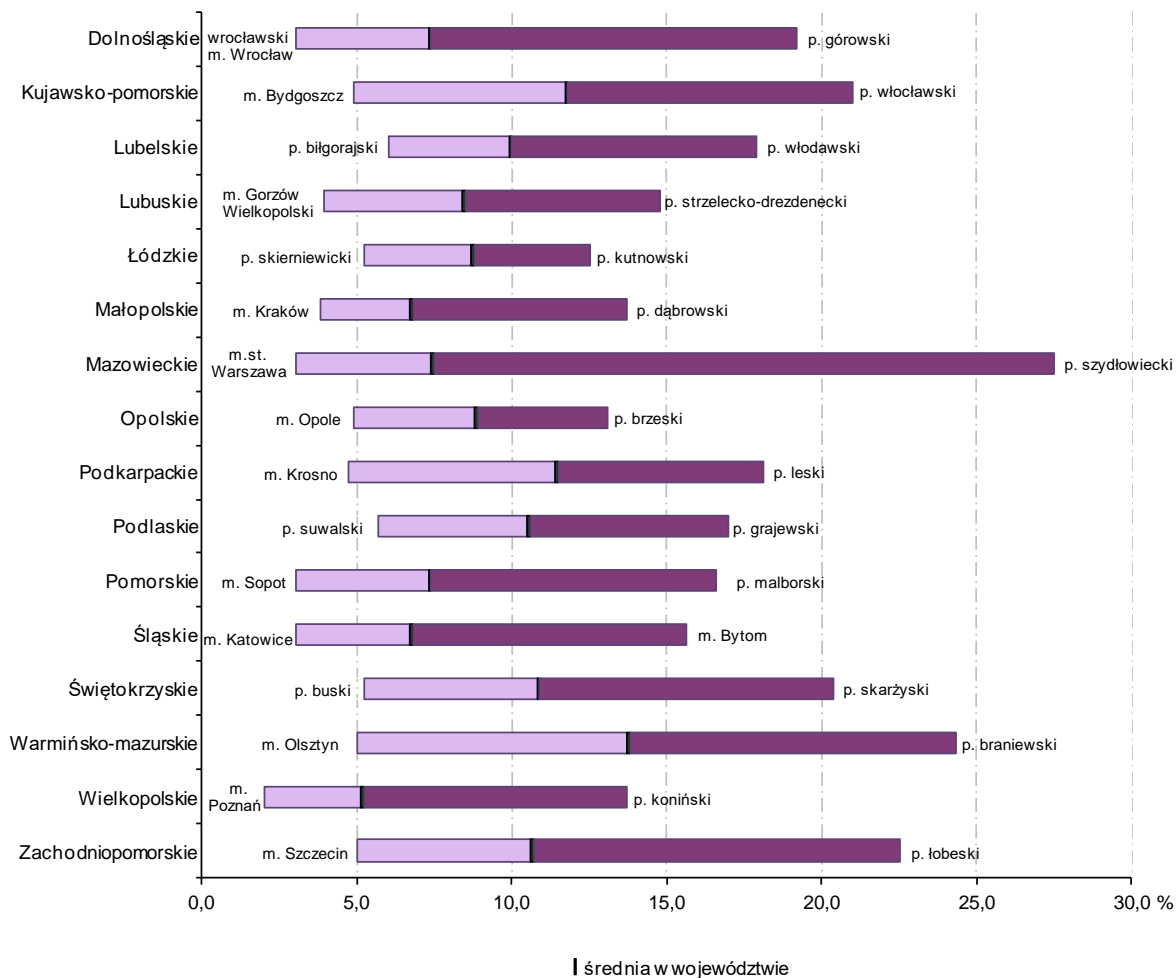
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W 2016 R.

Stan w końcu września

Analizując stopę bezrobocia na poziomie powiatów, w 15 województwach obserwuje się zmniejszenie rozpiętości pomiędzy skrajnymi wartościami wskaźnika. W województwie łódzkim rozpiętość utrzymała się na poziomie roku poprzedniego (7,3 p. proc.) i nadal jest to najmniejsza rozpiętość wskaźnika spośród wszystkich województw. Duża dysproporcja wewnątrzwojewódzka wystąpiła w województwie mazowieckim, gdzie w końcu września br. różnica pomiędzy najwyższą a najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 24,5 p. proc. (27,5% w powiecie szydłowieckim i 3,0% w powiecie m.st. Warszawa), wobec 27,8 p. proc. w analogicznym miesiącu ub. roku.

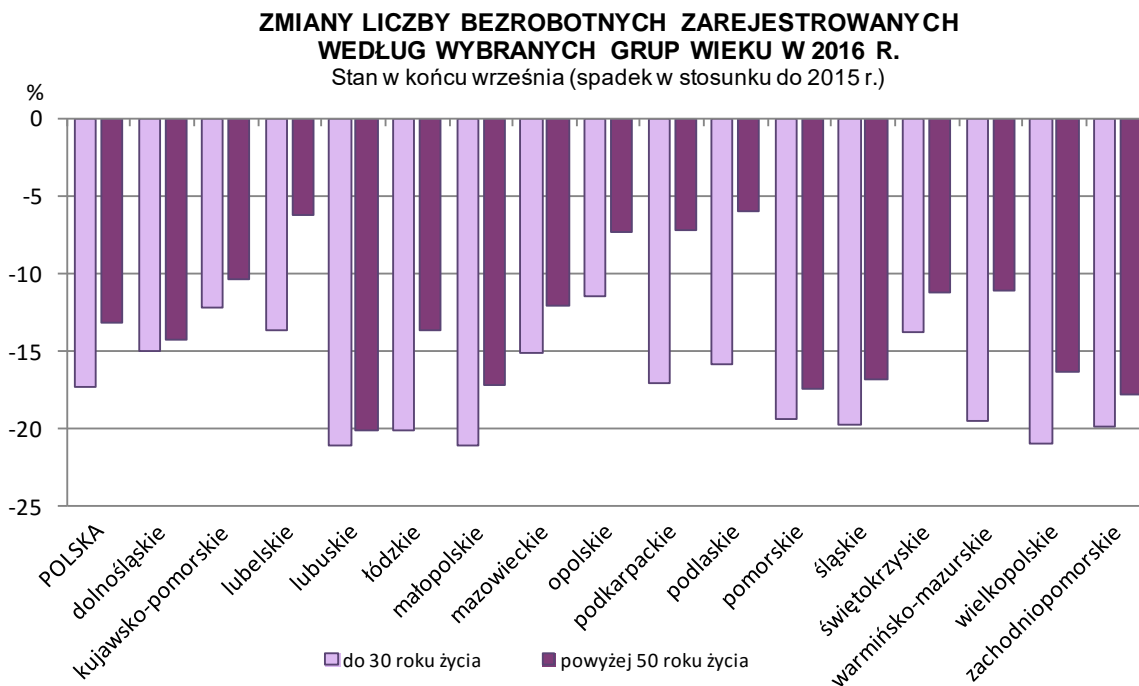
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2016 R.
Stan w końcu września

W końcu września 2016 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych 747,7 tys. osób stanowili **długotrwale bezrobotni**. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych zmniejszył się o 0,5 p. proc. i wyniósł 56,5%; największy odnotowano w województwach lubelskim (62,8%), podkarpackim (62,5%) i podlaskim (61,9%), a najmniejszy w wielkopolskim (49,0%) i lubuskim (49,9%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 371,9 tys. osób stanowiły osoby **do 30 roku życia**. Udział tej grupy wyniósł 28,1% (o 1,1 p. proc. mniej niż przed rokiem) i był największy w województwie lubelskim (32,8%), a najmniejszy w łódzkim (23,3%) i dolnośląskim (23,4%).

W kategorii **osób powyżej 50 roku życia** liczba bezrobotnych wynosiła 365,9 tys., co stanowiło 27,6% ogółu zarejestrowanych. Największy udział tej kategorii bezrobotnych odnotowano w województwie dolnośląskim (32,6%), najmniejszy w podkarpackim i lubelskim (odpowiednio 23,3% i 23,6%).

Liczba osób bezrobotnych **korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** wyniosła 25,2 tys. (1,9% bezrobotnych w skali kraju). Najwięcej bezrobotnych pobierało świadczenia w województwie kujawsko-pomorskim (4,2 tys.), najmniej w zachodniopomorskim (0,2 tys.). W porównaniu z końcem września 2015 r. w 6 województwach liczba osób korzystających ze świadczeń zwiększyła się; należały do nich województwa: w lubelskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, łódzkie i mazowieckie.

Liczba osób bezrobotnych **posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia** wyniosła 228,1 tys. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 17,2% (wzrost o 1,8 p. proc. w porównaniu z wrześniem 2015 r.), największy był w województwie pomorskim (20,3%), najmniejszy w podlaskim (14,3%). Liczba osób bezrobotnych **posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia** wyniosła 2,2 tys., co stanowiło 0,2% ogółu zarejestrowanych (wzrost o 0,1 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). W większości województw udział tej grupy nie uległ zmianie poza województwami podlaskim, pomorskim i wielkopolskim, gdzie w porównaniu do ub. roku nastąpił wzrost o 0,1 p. proc.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 81,9 tys. osób stanowiły osoby **niepełnosprawne**. Najwięcej bezrobotnych niepełnosprawnych było w mazowieckim (8,5 tys.) i śląskim (8,3 tys.), najmniej w opolskim (2,2 tys.). Niepełnosprawni stanowili 6,2% ogółu bezrobotnych, największy udział odnotowano w województwie lubuskim (8,8 %), a najmniejszy w mazowieckim (4,4%).

W okresie styczeń-wrzesień 2016 r. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1613,2 tys. osób i była o 6,2% mniejsza niż przed rokiem. Najliczniejszą grupę nadal

stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zwiększył się w porównaniu z notowanym przed rokiem (o 0,8 p. proc. do 81,9%). Wzrósł również udział osób zamieszkałych na wsi (o 0,5 p. proc. do 42,7%). Zmniejszył się natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych (o 3,7 p. proc. do 33,3%), osób dotychczas niepracujących (o 1,9 p. proc. do 15,5%), osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,8 p. proc. do 4,3%), osób bez kwalifikacji zawodowych (o 0,6 p. proc. do 29,3%) oraz absolwentów (o 0,1 p. proc. do 10,4%).

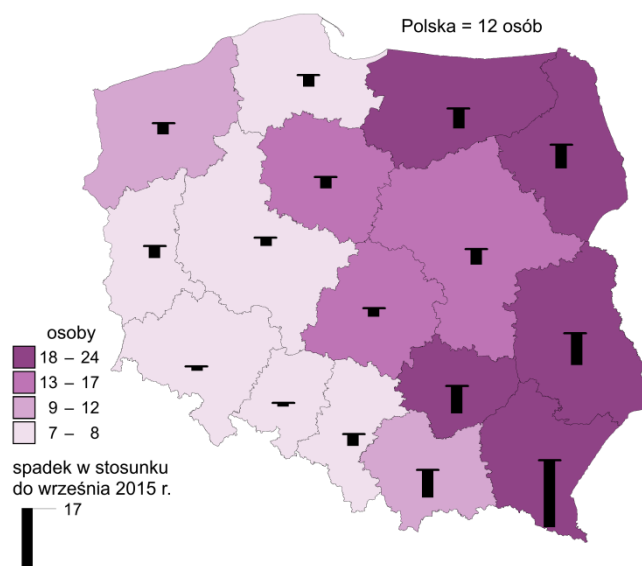
W okresie I-III kwartał 2016 r. z ewidencji bezrobotnych skreślono 1852,4 tys. osób, tj. o 7,7% mniej niż przed rokiem (wobec spadku o 5,0% w analogicznym okresie 2015 r.), w tym 49,4% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych stanowiły osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy.

W końcu września 2016 r. najwyższą **stopę napływu bezrobotnych** odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (2,1%) i zachodniopomorskim (1,9%), natomiast najniższą w wielkopolskim i mazowieckim (odpowiednio 1,0% i 0,9%); przy średniej dla kraju 1,3% (spadek o 0,1 p. proc. w porównaniu do września 2015 r.).

W końcu września 2016 r. **na 1 ofertę pracy** przypadało 12 osób bezrobotnych, wobec 16 osób w analogicznym okresie 2015 r. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwie lubuskim (7 osób na 1 ofertę pracy), natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w warmińsko-mazurskim (24 osoby na 1 ofertę pracy).

LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH NA 1 OFERTĘ PRACY W 2016 R.

Stan w końcu czerwca

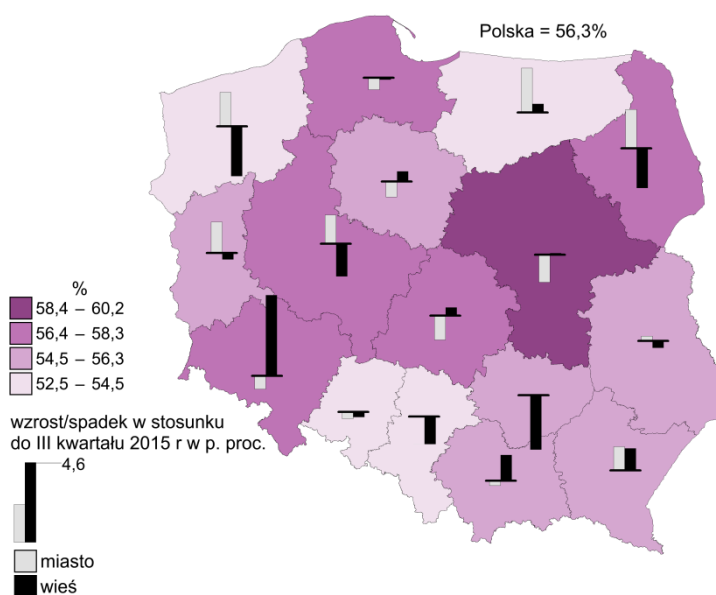

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w III kwartale 2016 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 17293 tys. osób tj. o 1% mniej w stosunku do III kwartału ub. roku. Spadek liczby osób aktywnych

zawodowo odnotowano w 9 województwach – najgłębszy w lubelskim (o 16,3%) i świętokrzyskim (o 14,8%). W pozostałych województwach wystąpił wzrost, największy w zachodniopomorskim (o 22,3%) i wielkopolskim (o 18,2%).

Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 56,3% i był o 0,1 p.proc niższy w porównaniu do III kwartału 2015 r. Spadek odnotowano w 7 województwach, najgłębszy w świętokrzyskim (o 1,6 p.proc.) i mazowieckim (o 1,0 p.proc.). W pozostałych województwach wystąpił wzrost, największy w warmińsko-mazurskim (o 1,6 p.proc.), podkarpackim (o 1,3 p.proc.) i lubuskim (o 1,1 p.proc.). Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim (60,2%), a najniższą w zachodniopomorskim (52,5%). Wskaźnik zatrudnienia mężczyzn utrzymał się na poziomie sprzed roku i wyniósł 65,0%; dla kobiet wyniósł 48,4% i był niższy w porównaniu z III kwartałem 2015 r. o 0,2 p.proc. W podziale terytorialnym był wyższy na obszarach miejskich (56,4%) niż na obszarach wiejskich (56,2%).

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W III KWARTALE 2016 R. I JEGO ZMIANY W PODZIALE NA MIASTO-WIEŚ

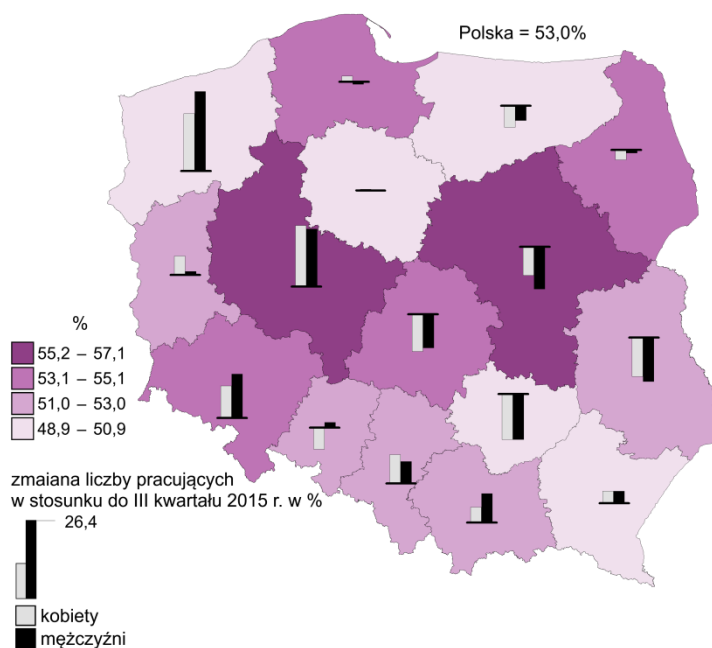

Liczba **pracujących** wyniosła 16266 tys. osób i w skali roku zwiększyła się o 32 tys. tj. o 0,2%, taki sam wzrost wystąpił w podziale na płeć. Wzrost wystąpił w 9 województwach, największy w zachodniopomorskim (o 23,0%) i wielkopolskim (o 19,7%). W pozostałych województwach odnotowano spadek, najgłębszy w świętokrzyskim (o 15,1%) i lubelskim (o 13,6%). Wzrost liczby pracujących kobiet wystąpił w 9 województwach, największy w wielkopolskim (o 20,2%) i zachodniopomorskim (o 19,0%). W pozostałych województwach odnotowano spadek, w tym najgłębszy w świętokrzyskim, lubelskim i łódzkim (odpowiednio o: 15,2%, 12,7% i 12,5%). Udział kobiet w zbiorowości pracujących stanowił 44,7% i pozostał

na takim samym poziomie jak w ub. roku. Był on największy w województwie mazowieckim (46,7%), a najmniejszy w świętokrzyskim (42,5%).

Wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2016 r. wyniósł 53,0% (wzrost o 0,6 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2015 r.) i był wyższy na obszarach miejskich (53,1%) niż na obszarach wiejskich (52,8%). W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga pracujących mężczyzn nad kobietami (wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 61,3%, kobiet – 45,4%). Najwyższym i najniższym wskaźnikiem tak jak przed rokiem charakteryzowały się województwa mazowieckie (57,1%) i zachodniopomorskie (48,9%). Wzrost wskaźnika wystąpił w 13 województwach, największy w podkarpackim (o 2,1 p. proc.), lubelskim (o 1,6 p. proc.) i śląskim (o 1,5 p. proc.). Spadek odnotowano w województwach świętokrzyskim, mazowieckim i kujawsko pomorskim (odpowiednio o 1,7 p. proc., 0,4 p. proc. i 0,1 p. proc.).

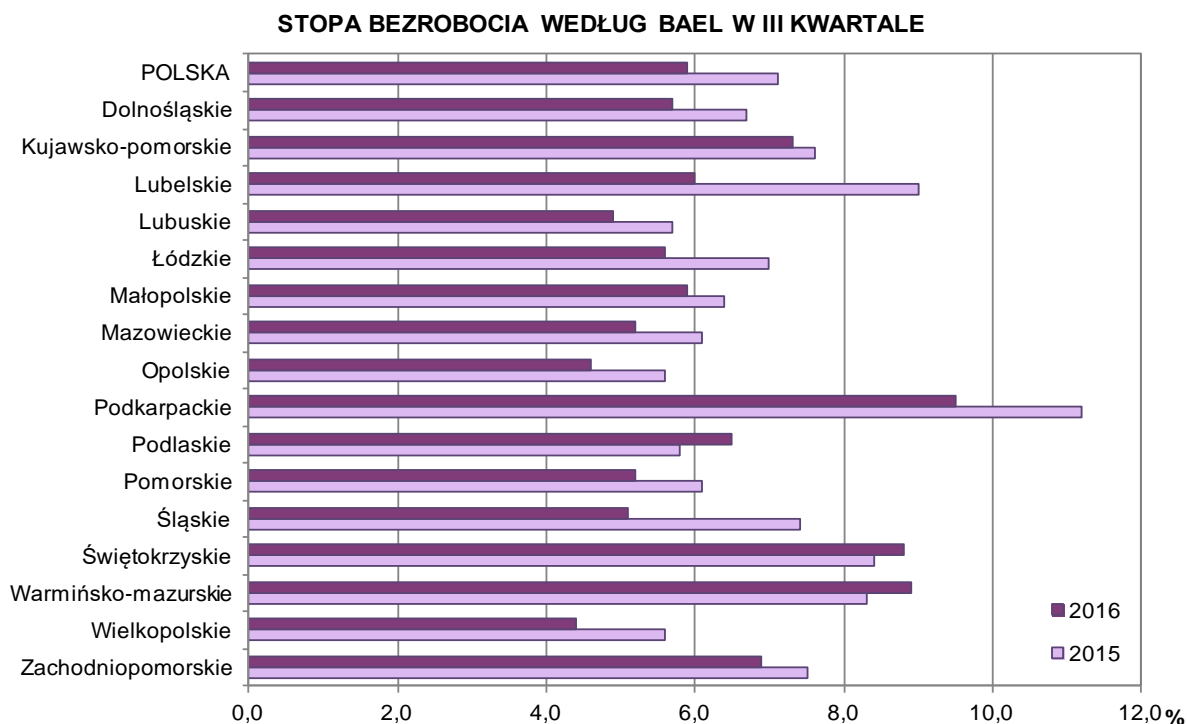
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA I ZMIANA LICZBY PRACUJĄCYCH WEDŁUG PŁCI W III KWARTALE 2016 R.

W III kwartale 2016 r. liczba **bezrobotnych** według BAEL wyniosła 1027 tys. osób i w skali roku zmniejszyła się o 205 tys. osób (tj. o 16,6%). Liczba bezrobotnych spadła w 13 województwach – najgłębszy spadek odnotowano w województwie lubelskim (o 44,1%) i łódzkim (o 31,6%), a najmniejszy w małopolskim (o 1,1%) i kujawsko-pomorskim (o 4,3%). Wzrost wystąpił w województwach zachodniopomorskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim (odpowiednio o: 11,4%, 9,7% i 1,9%).

Stopa bezrobocia według BAEL w III kwartale 2016 r. wyniosła średnio 5,9% (o 1,2 p. proc. mniej niż przed rokiem) i była najniższa w historii badania, przeprowadzanego

od 1992 r. Spadek wystąpił w 13 województwach, najgłębszy w lubelskim (o 3,0 p. proc. do 6,0%) i śląskim (o 2,3 p. proc. do 5,1%), najmniejszy w kujawsko-pomorskim (o 0,3 p. proc. do 7,3%). Wyższą niż przed rokiem stopę bezrobocia notowano w województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim odpowiednio o: 0,7 p. proc., 0,6 p. proc. i 0,4 p. proc. Najniższa wartość stopy wystąpiła w województwie wielkopolskim (4,4%), najwyższa w podkarpackim (9,5%).

Stopa bezrobocia **mężczyzn** wyniosła 5,7% i była o 1,0 p. proc. niższa niż w III kwartale 2015 r. Najniższą wartość osiągnęła w województwach wielkopolskim i śląskim (odpowiednio 3,4% i 4,4%), a najwyższą w podkarpackim (9,3%) i warmińsko-mazurskim (9,2%). W 9 województwach stopa bezrobocia spadła; najgłębiej w śląskim i lubelskim (odpowiednio o 2,4 p. proc. i o 1,8 p. proc.). W województwach lubuskim i opolskim stopa bezrobocia mężczyzn utrzymała się na poziomie z III kwartału 2015 r., a w pozostałych odnotowano wzrost, największy w województwie warmińsko-mazurskim (o 1,6 p. proc.). Stopa bezrobocia **kobiet** była wyższa niż wśród mężczyzn i wyniosła 6,2% (spadek o 1,3 p. proc. w stosunku do III kwartału 2015 r.). W podziale na województwa ukształtowała się w granicach od 4,5% w lubuskim, opolskim i pomorskim do 9,7% w podkarpackim. W skali roku stopa bezrobocia kobiet spadła w 13 województwach, najbardziej w lubelskim (o 4,2 p. proc.), najmniej w warmińsko-mazurskim (o 0,4 p. proc.). Wzrost odnotowano w województwach podlaskim i świętokrzyskim (odpowiednio o 1,0 p. proc. i o 0,7 p. proc.); w małopolskim stopa nie uległa zmianie.

W III kwartale 2016 r. stopa bezrobocia na **wsi** ukształtowała się na poziomie 6,1% i zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 1,2 p. proc. Rozpiętość stopy bezrobocia kształtowała się w granicach od 3,4% w województwie śląskim do 11,1% w warmińsko-mazurskim. W 10 województwach wystąpił spadek wskaźnika dla wsi, najgłębszy w śląskim (o 3,7 p. proc.), pomorskim (o 3,5 p. proc.) i lubelskim (o 2,9 p. proc.). W pozostałych województwach odnotowano wzrost od 1,9 p. proc. w zachodniopomorskim do 0,1 p. proc. w podlaskim. Wśród bezrobotnych zamieszkałych w **miastach** stopa bezrobocia wyniosła 5,8% i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 1,1 p. proc. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach województwa lubuskiego (4,2%), najwyższą – świętokrzyskiego (9,1%). W 13 województwach odnotowano spadek stopy bezrobocia, najgłębszy w miastach podkarpackiego (o 2,9 p. proc.), lubelskiego (o 2,8 p. proc.) oraz dolnośląskiego i śląskiego (po 1,9 p. proc.). Wzrost stopy bezrobocia wystąpił w województwach: podlaskim (1,0 p. proc.), kujawsko-pomorskim (0,4 p. proc.) i pomorskim (0,2 p. proc.).

Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 13403 tys. osób (o 0,7% mniej niż przed rokiem), co stanowiło 43,7% ogółu ludności w wieku powyżej 15 lat. W 9 województwach liczba biernych zawodowo spadła, najbardziej w lubelskim (o 16,1%) i warmińsko-mazurskim (o 11,3%). W pozostałych województwach odnotowano wzrost, w tym największy w zachodniopomorskim (o 19,9%) i wielkopolskim (o 17,7%).

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w III kwartale 2016 r. wciąż wykazuje tendencję spadkową i wynosi 887 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo (przed rokiem 907 osób). Spadek odnotowano w 13 województwach, najgłębszy w podkarpackim (z 1065 do 978 osób), śląskim (z 1013 do 951 osób) i lubelskim (z 969 do 909 osób). W pozostałych województwach wystąpił wzrost, największy w świętokrzyskim (z 935 do 1002 osób). Najkorzystniejsza relacja osób niepracujących do pracujących wystąpiła w województwie mazowieckim (na 1000 pracujących przypadały tu 752 osoby niepracujące), natomiast najgorsza sytuacja wystąpiła w zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim (odpowiednio po 1045, 1018 i 1002 osoby niepracujące na 1000 pracujących).

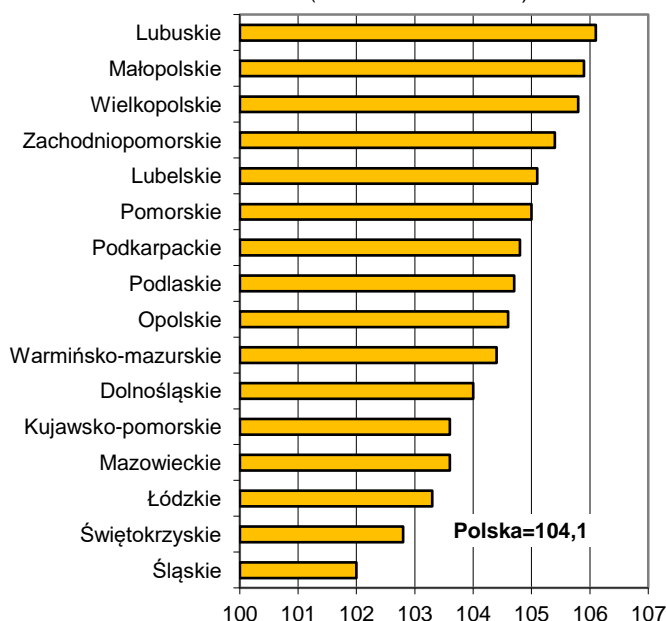
WYNAGRODZENIA

W okresie trzech kwartałów br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku; tempo wzrostu uległo przyspieszeniu w przemyśle, a spowolnieniu w budownictwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. wyniosło 4234,19 zł i było o 4,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 3,6%). Wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich województwach, największy w lubuskim (o 6,1%), małopolskim (o 5,9%) i wielkopolskim (o 5,8%), a najmniejszy w śląskim (o 2,0%) i świętokrzyskim (o 2,8%).

Najwyższy poziom wynagrodzeń odnotowano podobnie jak w okresach poprzednich w województwach: mazowieckim, pomorskim, śląskim i dolnośląskim (odpowiednio 121,1%, 102,4%, 101,5% i 101,4% średniej krajowej), natomiast najniższy poziom, wystąpił w województwach warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim i podkarpackim (odpowiednio o 18,5% i po 16,8% mniej niż średnio w kraju).

**DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.**
(I-III kwartał 2015=100)

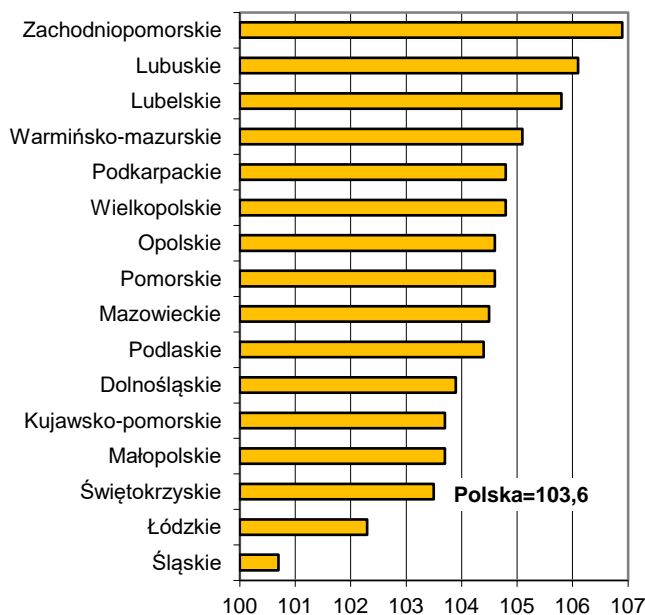
Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku poprawiła się w 10 województwach, najbardziej w małopolskim (o 1,6 p. proc.) oraz w lubuskim i wielkopolskim (po 1,5 p. proc.). W województwie dolnośląskim relacja pozostała na poziomie sprzed roku, a pogorszenie odnotowano w województwach: śląskim, świętokrzyskim, łódzkim, mazowieckim i kujawsko-pomorskim (odpowiednio od 2,1 p. proc. do 0,4 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw, zmniejszyła się w skali roku o 0,9 p. proc. i wyniosła 39,6 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle w okresie trzech kwartałów br. wyniosło 4270,91 zł i było o 3,6% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 2,6%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, w tym największy w zachodniopomorskim (o 6,9%) i lubuskim (o 6,1%), a najmniejszy w śląskim (o 0,7%) i łódzkim (o 2,3%).

DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO W PRZEMYŚLE W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.

(I-III kwartał 2015=100)

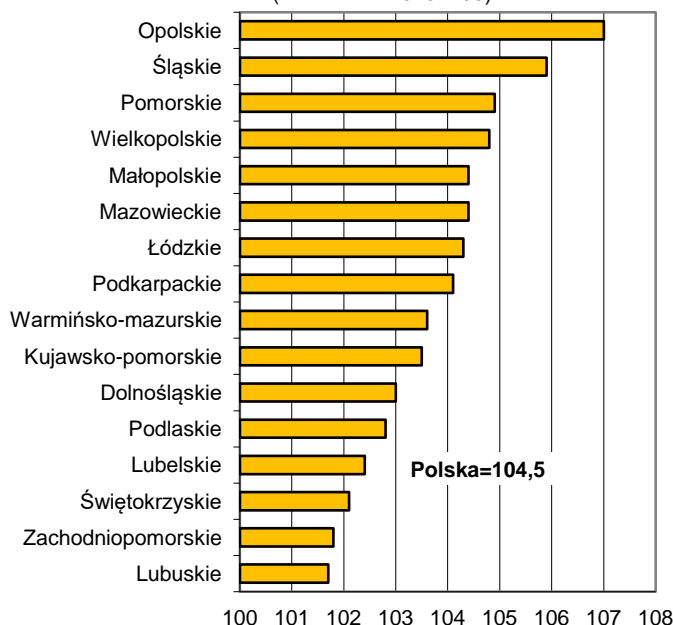
Wynagrodzenia w przemyśle były wyższe niż średnio w kraju w 4 województwach: mazowieckim (o 14,7%), dolnośląskim (o 10,2%), śląskim (o 9,7%), i pomorskim (o 1,4%). W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej, najniższe notowano w warmińsko-mazurskim i podlaskim (odpowiednio o 16,3% i 15,6% mniej niż średnio w kraju).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w przemyśle do średniej krajowej poprawiła się w 13 województwach (od 2,9 p. proc. w zachodniopomorskim do 0,1 p. proc. w kujawsko-pomorskim i małopolskim), pogorszyła się natomiast w województwach śląskimi i łódzkim (odpowiednio o 3,1 p. proc. i 1,2 p. proc.). W województwie świętokrzyskim relacja pozostała na poziomie sprzed roku. Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w przemyśle w skali roku nieco zmniejszyła się i wyniosła 31,0 p. proc. wobec 31,3 p. proc. w analogicznym okresie ub. roku.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w budownictwie w okresie trzech kwartałów br. wyniosło 4200,74 zł i było o 4,5% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 5,2%). Wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, w tym najwyższy w opolskim (o 7,0%), a najniższy w lubuskim (o 1,7%).

**DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
W BUDOWNICTWIE W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.**

(I-III kwartał 2015=100)

Najwyższym poziomem przeciętnych wynagrodzeń w budownictwie nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (o 30,4% wyższym niż średnio w kraju). W kolejnych, pod względem wysokości wynagrodzeń, województwach dolnośląskim i podlaskim – płace były wyższe odpowiednio o 8,5% i o 0,3% niż przeciętnie w kraju. W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się na poziomie niższym od średniej krajowej, w tym najniższe podobnie jak w okresach poprzednich – w lubuskim (o 23,8%).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w budownictwie do średniej krajowej poprawiła się w 4 województwach, najbardziej w opolskim (o 2,1 p. proc.), a w największym stopniu uległa pogorszeniu w zachodniopomorskim (o 2,4 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w budownictwie wyniosła 54,2 p. proc. wobec 52,2 p. proc. przed rokiem.

EMERYTURY I RENTY

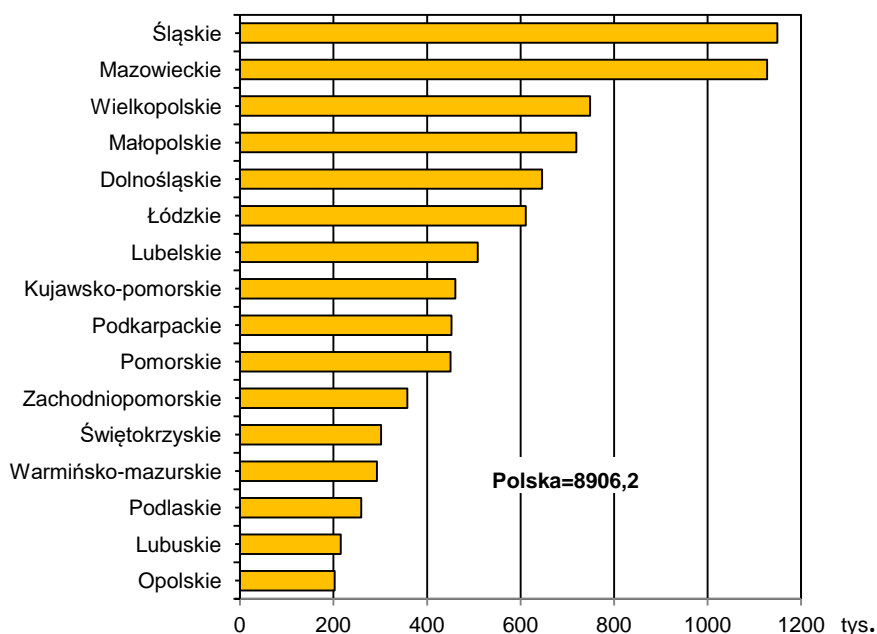
W okresie trzech kwartałów 2016 r. odnotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów, przy wzroście przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia w systemie ubezpieczeń społecznych i nieznacznym spadku liczby osób pobierających świadczenia dla rolników indywidualnych. W skali roku zwiększyła się zarówno przeciętna miesięczna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w okresie trzech kwartałów 2016 r. wyniosła 8906,2 tys. osób i była o 0,3% większa niż przed rokiem. Wzrost liczby emerytów i rencistów odnotowano we wszystkich województwach – największy w kujawsko-pomorskim (o 0,7%) oraz podlaskim i wielkopolskim (po 0,6%).

Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 7710,0 tys. osób (o 0,5% więcej niż w analogicznym okresie 2015 r.). Wzrost liczby pobierających świadczenia odnotowano we wszystkich województwach, największy w podlaskim (o 1,2%); najmniejszy – w małopolskim, gdzie liczba emerytów i rencistów wzrosła o 0,1% w stosunku do poziomu odnotowanego przed rokiem.

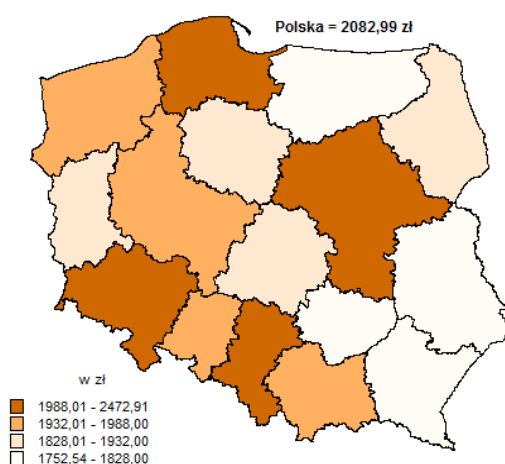
Emerytury i renty rolnicze pobierało 1196,2 tys. osób, tj. o 0,5% mniej niż w przed rokiem. Spadek zaobserwowano w 12 województwach – od 2,7% w lubuskim do 0,3% w mazowieckim i pomorskim. W województwie świętokrzyskim liczba osób pobierających te świadczenia utrzymała się na poziomie sprzed roku, a województwach: kujawsko-pomorskim, wielkopolskim i łódzkim odnotowano wzrost liczby świadczeniobiorców – odpowiednio o 1,0%, 0,8% i 0,3%.

**PRZECIĘTNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW
W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.**

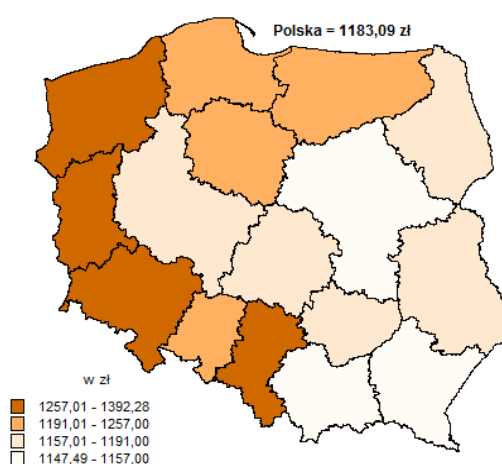

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w okresie trzech kwartałów 2016 r. ukształtowała się na poziomie 2082,99 zł i była o 2,0% wyższa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto odnotowano we wszystkich województwach. Podobnie jak w analogicznym okresie ub. roku, jedynie w śląskim była ona wyższa od średniej krajowej (o 18,7%). W województwie mazowieckim przeciętna emerytura i renta w tym systemie była tylko nieco niższa niż przeciętna w kraju (o 0,1%). Najniższe przeciętne emerytury i renty wypłacono w podkarpackim i lubelskim (odpowiednio o 15,9% i o 13,2% mniej niż średnio w kraju).

**PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.
Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH**

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zmniejszyła się i w okresie trzech kwartałów 2016 r. i wyniosła 34,6 p. proc. (wobec 34,7 p. proc. przed rokiem).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w okresie trzech kwartałów 2016 r. wyniosła 1183,09 zł i w skali roku zwiększyła się o 0,3%. Wzrost odnotowano w 10 województwach, w granicach od 0,7% w lubelskim, małopolskim i podlaskim do 0,1% w wielkopolskim. W województwie lubuskim i kujawsko-pomorskim wysokość emerytur i rent pozostała na poziomie zbliżonym do notowanego w analogicznym okresie 2015 r. W województwach: śląskim, dolnośląskim, opolskim oraz zachodniopomorskim odnotowano spadek przeciętnych emerytur i rent rolników indywidualnych. W połowie województw przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była wyższa niż średnia w kraju, w tym najwyższa, podobnie jak przed rokiem, w śląskim (o 17,7%). Najniższe emerytury i renty rolnicze wypłacono w województwach małopolskim i mazowieckim (odpowiednio o 3,0% i o 2,8% mniejsze niż średnio w kraju).

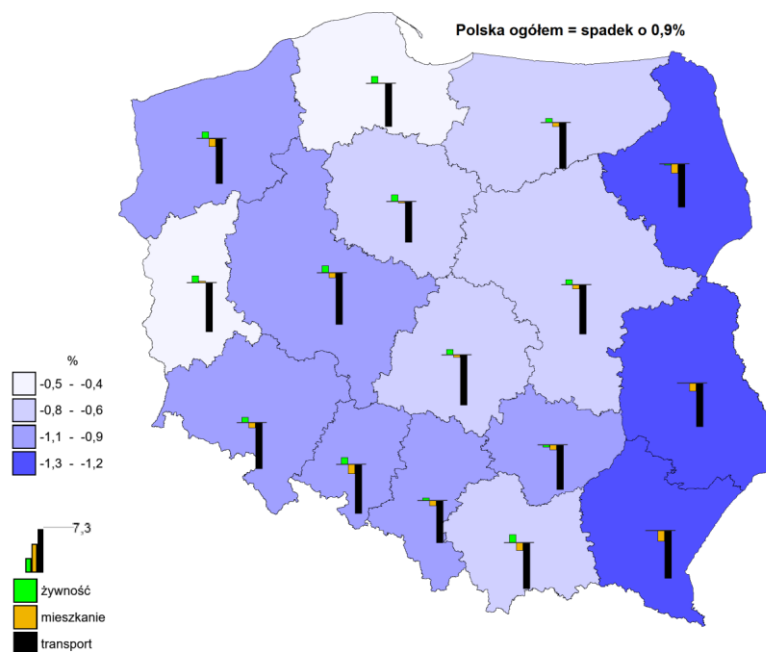
Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto rolników indywidualnych zmniejszyła się i w okresie trzech kwartałów 2016 r. wyniosła 20,7 p. proc. (wobec 22,5 p. proc. przed rokiem).

CENY

W okresie trzech kwartałów 2016 r. spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku był mniejszy niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów 2016 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych były niższe niż w analogicznym okresie ub. roku o 0,9% (wobec 1,1% odpowiednio przed rokiem). Odnotowano niższe ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu (o 6,6%), odzieży i obuwia (o 4,4%) oraz w zakresie rekreacji i kultury (o 2,1%). Wzrosły natomiast ceny m.in. w zakresie edukacji (o 0,8%) oraz żywności i napojów bezalkoholowych (o 0,7%). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen ogółem w okresie trzech kwartałów br. miały spadki cen towarów i usług w zakresie transportu, odzieży i obuwia oraz towarów i usług w zakresie mieszkania, które obniżyły wskaźnik ogółem odpowiednio o: 0,58 p. proc., 0,24 p. proc. oraz 0,18 p. proc. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wpłynął na podwyższenie tego wskaźnika o 0,16 p. proc.

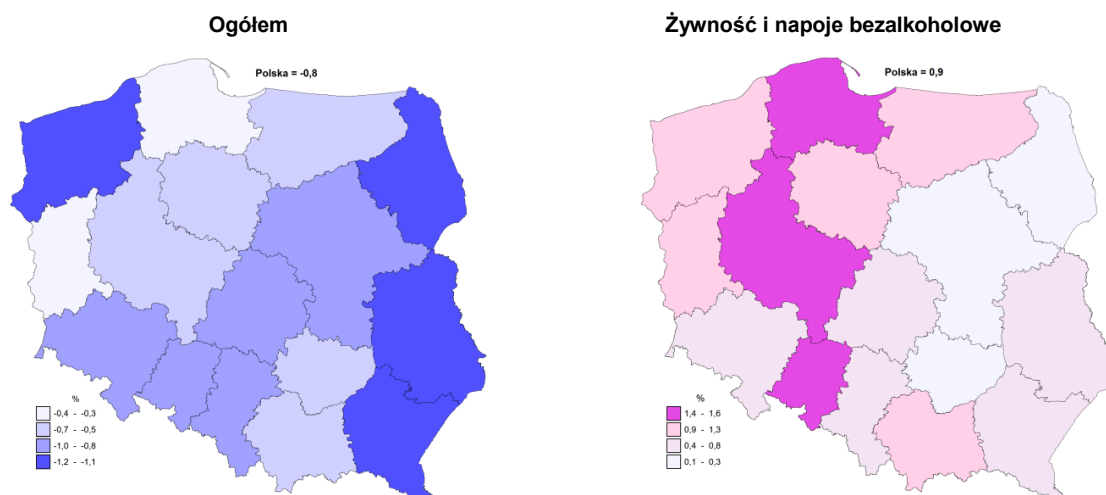
**ZMIANY CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
w okresie I-III KWARTAŁ 2016 r. w porównaniu z I-III KWARTAŁEM 2015 R.**

Spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie I-III kwartał 2016 r. obserwowano we wszystkich województwach, przy czym w stopniu głębszym niż przeciętnie w: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, śląskim, zachodniopomorskim oraz świętokrzyskim (od 1,3% do 1,0%).

W **III kwartale br.** ceny towarów i usług konsumpcyjnych były niższe o 0,8% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (wobec spadku 0,7% odpowiednio przed rokiem). W województwach spadek cen kształtował się od 1,2% w lubelskim do 0,3% w lubuskim i pomorskim. Największy wpływ na wskaźnik cen ogółem w III kwartale br. miały spadki cen towarów i usług w zakresie transportu, odzieży i obuwia, towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz rekreacją i kulturą, które zmniejszyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o: 0,49 p. proc., 0,26 p. proc., 0,17 p. proc. oraz 0,15 p. proc. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wpłynął na podwyższenie wskaźnika cen ogółem o 0,21 p. proc.

**ZMIANY CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
w III KWARTALE 2016 R. w porównaniu z III KWARTAŁEM 2015 R.**

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w III kwartale br. były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku o 0,9% (wobec spadku 0,8% odpowiednio przed rokiem), przy czym żywność podrożała o 1,0%, a napoje bezalkoholowe były tańsze o 0,2%. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wyższy niż przeciętnie w kraju obserwowano w województwach: pomorskim i wielkopolskim (po 1,6%), opolskim (1,4%), warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (po 1,3%), kujawsko-pomorskim i lubuskim (po 1,2%) oraz małopolskim (1,0%). Najmniejsze natomiast podwyżki dotyczyły województw podlaskiego i świętokrzyskiego (po 0,1%).

Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili za cukier (o 26,9%), zwłaszcza w województwach: warmińsko-mazurskim (o 31,5%), opolskim i wielkopolskim (po 30,3%), lubelskim (o 28,9%) oraz zachodniopomorskim (o 28,3%). Ryby i owoce morza podrożały w granicach od 2,8% w województwie lubuskim do 6,8% w warmińsko-mazurskim (wobec 4,5% w kraju). Obserwowano również wzrost cen owoców (średnio o 3,9%);

w województwach ceny wzrosły od 0,9% w podkarpackim do 6,4% w opolskim, przy czym w podlaskim nie zmieniły się w skali roku. Kasze i ziarna zbóż podrożały we wszystkich województwach poza zachodniopomorskim, najbardziej w mazowieckim (o 5,2% wobec 2,6% w kraju). Droższe niż przed rokiem było również mięso (średnio o 1,1%). Wzrosły ceny mięsa wieprzowego i wołowego (najbardziej w województwie świętokrzyskim odpowiednio o 9,1% i 3,9% wobec 4,8% i 0,6% średnio w kraju), przy spadku cen mięsa drobiowego (o 2,5%). We wszystkich województwach podrożało mięso wieprzowe, natomiast w 9 województwach odnotowano wyższe niż przed rokiem ceny mięsa wołowego. Spadek cen mięsa drobiowego w województwach kształtował się od 7,7% w świętokrzyskim do 1,4% w dolnośląskim, przy wzroście cen w wielkopolskim (0,1%), kujawsko-pomorskim (0,2%) oraz lubuskim (0,5%). Ceny pieczywa oraz warzyw wzrosły najbardziej w województwie opolskim (odpowiednio o 3,3% i 5,0% wobec po 0,7% w kraju), przy czym pieczywo było droższe w 13, natomiast warzywa w 9 województwach.

Obserwowano obniżenie cen artykułów w grupie „mleko, sery, jaja” (przeciętnie o 2,0%). Ceny mleka pełnego świeżego spadły średnio o 4,8%, zwłaszcza w województwie śląskim (o 8,2%). Ceny jaj były tańsze w 12 województwach, przy czym najgłębszy spadek cen notowano w województwie świętokrzyskiego (8,4% wobec 2,7% średnio w kraju). Mniej niż przed rokiem konsumenci płacili za śmietanę (o 1,4%), sery i twarogi (o 1,4%) oraz jogurty (o 1,1%), a spadki cen dotyczyły odpowiednio 13, 14 i 10 województw. Oleje i tłuszcze były tańsze średnio o 0,2%; spadek cen kształtował się od 2,7% w podkarpackim do 0,1% w lubelskim, przy czym w 6 województwach odnotowano wyższe ceny w skali roku od 0,3% w lubuskim do 2,3% w zachodniopomorskim.

We wszystkich województwach utrzymał się spadek cen **odzieży i obuwia**, w tym najgłębszy w śląskim (8,2% wobec 4,8% w kraju).

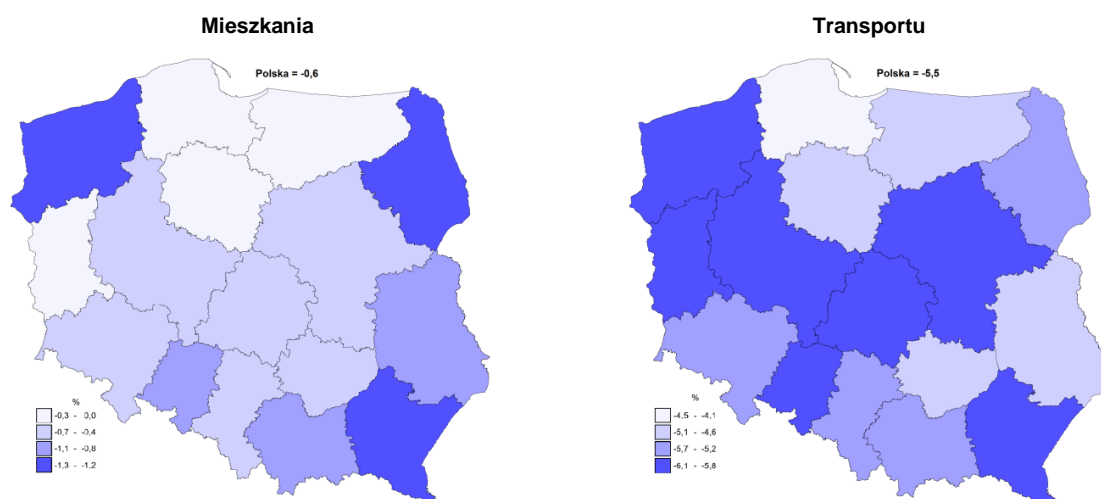
W III kwartale br. ceny w zakresie **mieszkania**¹ obniżyły się w skali roku o 0,6% (wobec wzrostu 0,5% w analogicznym okresie ub. roku), w tym najbardziej w województwach podkarpackim i podlaskim (po 1,3%). Spadek cen głębszy niż przeciętnie obserwowano również w województwach: zachodniopomorskim, lubelskim, małopolskim i opolskim, a w lubuskim i pomorskim nie zmieniły się w skali roku.

Tańsze były nośniki energii średnio o 2,8%. W województwach spadek cen gazu kształtował się od 10,9% w podlaskim do 7,5% w lubuskim (wobec 9,0% w kraju). Ceny energii elektrycznej obniżono o 1,5%, najbardziej w województwie małopolskim (o 3,0%). Więcej natomiast niż przed rokiem należało zapłacić za energię ciepłą (średnio o 0,7%),

¹ Opłaty obejmują wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii oraz wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

zwłaszcza w województwie śląskim (o 3,3%), przy czym w lubelskim, podlaskim, zachodniopomorskim, kujawsko-pomorskim, podkarpackim, łódzkim oraz opolskim ceny obniżono w granicach od 0,5% do 0,1%. Opłaty za wywóz śmieci wzrosły średnio o 4,2%, najwięcej w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, śląskim oraz lubuskim (odpowiednio o: 16,4%, 9,5%, 9,4%, 9,1%). Wyższe ceny za wywóz śmieci odnotowano w 14 województwach, w podkarpackim obserwowano spadek cen (o 0,8%), natomiast w świętokrzyskim pozostały na poziomie sprzed roku. Ceny usług kanalizacyjnych wzrosły o 2,6% oraz zaopatrywanie w wodę o 2,3% (najbardziej w województwach odpowiednio w opolskim – o 5,6% i świętokrzyskim – o 4,6%).

**ZMIANY CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
w III KWARTALE 2016 R. w porównaniu z III KWARTAŁEM 2015 R. w zakresie**

Artykuły i usługi związane ze **zdrowiem** były tańsze średnio o 1,5% (wobec wzrostu 2,5% przed rokiem), najgłębszy spadek cen dotyczył województw: kujawsko-pomorskiego, pomorskiego oraz świętokrzyskiego (po 2,1%). Spadek cen mniejszy niż przeciętnie notowano w 7 województwach, najmniejszy w opolskim (o 0,5%).

Obniżono ceny wyrobów farmaceutycznych, w tym najbardziej w województwie pomorskim (o 5,2% wobec 4,3% w kraju). Podrożały natomiast opłaty za usługi sanatoryjne (o 6,7%) oraz usługi lekarskie i usługi stomatologiczne (wzrost po 2,6%). Opłaty za usługi lekarskie w województwach: dolnośląskim, wielkopolskim, lubelskim, podkarpackim, zachodniopomorskim, opolskim, oraz małopolskim wzrosły w stopniu wyższym niż przeciętnie w kraju (w graniach od 2,7% do 6,4%). Wzrost cen usług stomatologicznych w województwach kształtował się od 0,7% w małopolskim do 5,2% w kujawsko-pomorskim.

Opłaty za usługi szpitalne były droższe niż przed rokiem średnio o 1,8%, przy czym województwach: lubuskim, podkarpackim i świętokrzyskim obserwowano spadek cen odpowiednio o: 0,3%, 0,2% i 0,1%.

W III kwartale br. ceny towarów i usług w zakresie **transportu** były niższe w skali roku o 5,5% (wobec 8,4% odpowiednio przed rokiem). Spadek cen w województwach kształtował się od 6,1% w mazowieckim i wielkopolskim do 4,1% w pomorskim.

Tańsze były paliwa i smary do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 8,0%). Ceny benzyny najbardziej spadły w województwie opolskim (o 10,0% wobec 8,4% w kraju), gazu ciekłego – w lubuskim (o 9,8% wobec 7,9%), natomiast oleju napędowego w zachodniopomorskim (o 10,0% wobec 7,4%). Mniej niż przed rokiem konsumenci płacili za usługi transportowe (średnio o 4,5%). Tańsze były również samochody osobowe (średnio o 2,6%), a spadek cen głębszy niż przeciętnie odnotowano w 10 województwach w granicach od 4,6% (w lubuskim, łódzkim, opolskim, podkarpackim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim) do 0,1% (w świętokrzyskim).

Ceny w zakresie **rekreacji i kultury** były niższe niż przed rokiem o 2,2% (wobec wzrostu 0,7% w analogicznym okresie ub. roku). Najgłębszy spadek cen obserwowano w województwie zachodniopomorskim (4,8%); natomiast w mazowieckim ceny towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury spadły najmniej w kraju (o 0,5%).

W porównaniu z III kwartałem ub. roku znacznie mniej płacono za książki średnio (o 8,0%), spadek cen w województwach wahał się od 10,9% w podkarpackim do 5,7% w mazowieckim. Tańszy był też sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 2,7%), który najbardziej potaniał w województwie lubuskim (o 4,5%), a najmniej w opolskim (o 0,9%). Obniżono ceny gazet i czasopism (o 0,7%), w tym najbardziej w województwie świętokrzyskim (o 3,6%). W porównaniu z III kwartałem ub. roku ceny gazet i czasopism nie zmieniły się w województwie łódzkim, więcej natomiast konsumenci płacili w lubelskim i podkarpackim (po 0,9%) oraz dolnośląskim (o 0,5%). We wszystkich województwach (poza opolskim) podrożały usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 3,8%). Wzrost cen w stopniu wyższym niż przeciętnie notowano w województwach: podlaskim (10,2%), lubuskim (9,6%), świętokrzyskim, (7,9%), warmińsko-mazurskim (7,0%), łódzkim (5,1%), śląskim (5,1%) oraz lubelskim (4,1%). Ceny biletów do kin, teatrów i na koncerty były droższe niż przed rokiem średnio o 2,5%. Wzrost cen dotyczył 14 województw, a najwyższy – w lubuskim (o 4,8%).

Opłaty w zakresie **edukacji** w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku były wyższe średnio o 0,8%. Wzrost cen obserwowano we wszystkich województwach poza małopolskim, w którym odnotowano spadek cen (o 0,5%).

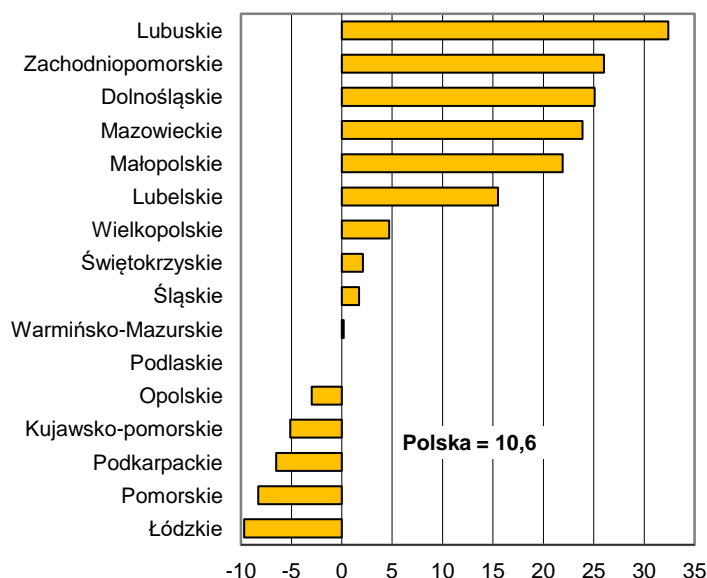
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w III kwartale br. były o 0,3% niższe w porównaniu z **poprzednim kwartałem**. Spadek cen obserwowano w 15 województwach w granicach od 0,5% w kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim i zachodniopomorskim do 0,1% w pomorskim. Jedynie w województwie podlaskim ceny towarów i usług konsumpcyjnych pozostały na podobnym poziomie jak w poprzednim kwartale. Najgłębszy spadek cen dotyczył odzieży i obuwia oraz żywności i napojów bezalkoholowych. Podrożały natomiast m.in. ceny związane z transportem oraz w zakresie rekreacji i kultury.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W okresie trzech kwartałów 2016 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost odnotowano w budownictwie spółdzielczym oraz przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem; spadek wystąpił w budownictwie indywidualnym. Wzrosła podobnie jak przed rokiem, ogólna liczba wydanych pozwoleń na budowę oraz liczba pozwoleń na budowę inwestorom indywidualnym.

W okresie trzech kwartałów 2016 r. **oddano do użytkowania 112,1 tys. mieszkań**, tj. o 10,6% więcej niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 1,2%). Wzrost liczby mieszkań wystąpił w 10 województwach, największy w lubuskim (o 32,4%), zachodniopomorskim (o 26,0%) i dolnośląskim (o 25,1%), a najmniejszy w warmińsko-mazurskim (o 0,2%) i śląskim (o 1,7%). Mniej mieszkań niż przed rokiem oddano do użytkowania w województwach: łódzkim, pomorskim, podkarpackim, kujawsko-pomorskim i opolskim (od 9,7% do 3,0%). W województwie podlaskim liczba oddanych mieszkań pozostała na poziomie sprzed roku. Najwięcej mieszkań do użytkowania oddano w województwach: mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim i wielkopolskim, co łącznie stanowiło ponad połowę ogółu przekazanych mieszkań w kraju.

**ZMIANA LICZBY MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA
W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.**
(wzrost/spadek w skali roku w %)

W okresie trzech kwartałów br. w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się udział budownictwa spółdzielczego

(o 0,4 p.proc. do 1,6%) oraz przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (o 7,8 p.proc. do 47,6%), zmniejszył się natomiast udział budownictwa indywidualnego (o 7,8 p.proc. do 49,2%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie trzech kwartałów 2016 r. wyniosła 96,3 m² i była mniejsza o 6,4 m² niż przed rokiem. Zmniejszyła się powierzchnia 1 mieszkania w budownictwie spółdzielczym (o 2,5 m²), natomiast w budownictwie indywidualnym pozostała na poziomie zbliżonym do poziomu sprzed roku. Największe mieszkania budowano, podobnie jak w okresach poprzednich, w województwie opolskim (127,5 m²), a najmniejsze w mazowieckim (81,8 m²).

W okresie trzech kwartałów br. **wydano pozwolenia na budowę** 148,7 tys. mieszkań tj. o 11,7% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost odnotowano w 13 województwach, największy w opolskim (o 66,1%), a najmniejszy w mazowieckim (o 0,4%). Wzrosła również liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia inwestorom indywidualnym. W budownictwie realizowanym przez inwestorów indywidualnych wydano pozwolenia na budowę 70,3 tys. mieszkań, tj. o 11,6% więcej niż przed rokiem. Wzrost wystąpił w 14 województwach; największy w opolskim (o 49,2%), a najmniejszy w podkarpackim (o 0,3%). W województwach podlaskim i dolnośląskim odnotowano spadek odpowiednio o 10,0% i 0,7%.

PRODUKCJA PRZEMYSŁU I BUDOWNICTWA

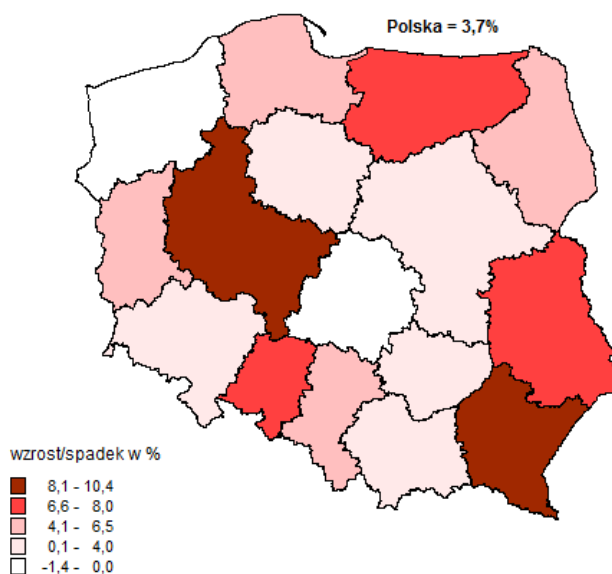
Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w okresie trzech kwartałów 2016 r. była o 3,7% wyższa niż w analogicznym okresie 2015 r. (przed rokiem odnotowano wzrost o 4,5%).

W okresie trzech kwartałów 2016 r. **produkcja sprzedana budownictwa** (w cenach bieżących) była w skali roku niższa o 6,9% (wobec wzrostu o 2,4% w analogicznym okresie 2015 r.).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w okresie trzech kwartałów 2016 r. była o 3,7% wyższa niż w analogicznym okresie 2015 r. (kiedy odnotowano wzrost o 4,5%). Wzrost produkcji wystąpił w 14 województwach, największy w podkarpackim (o 10,4%), wielkopolskim (o 9,9%), lubelskim (o 7,7%) i opolskim (o 7,6%), a najmniejszy w świętokrzyskim (o 0,6%). Spadek odnotowano w województwach łódzkim oraz zachodniopomorskim (odpowiednio o 1,4% i o 0,6%).

ZMIANA PRODUKCJI SPRZEDANEJ PRZEMYSŁU W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.

(ceny stałe; I-III kwartał 2015=100)

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (średnio w kraju o 2,4%) obserwowany we wszystkich województwach. Największy wzrost zatrudnienia w przemyśle wystąpił w województwie wielkopolskim (o 4,9%), w którym odnotowano również jeden z większych wzrostów produkcji sprzedanej przemysłu. Najmniejszy wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle wystąpił w województwach łódzkim i śląskim (po 0,4%).

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) była w okresie I-III kwartał br. o 6,9% niższa w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (kiedy wystąpił wzrost o 2,4%). Spadek odnotowano w 15 województwach. Najgłębszy w warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (odpowiednio o 33,7% i 28,2%, wobec wzrostów przed rokiem odpowiednio o 6,3% i 8,7%), najmniejszy w opolskim (o 4,2%, przy ubiegłorocznym wzroście o 9,2%). W województwie mazowieckim wystąpił wzrost produkcji sprzedanej budownictwa odpowiednio o 4,1% (wobec wzrostu o 2,1% przed rokiem).

W okresie trzech kwartałów 2016 r. zmniejszyło się również przeciętne zatrudnienie w budownictwie (o 0,6% w stosunku do notowanego w analogicznym okresie 2015 r.) Spadek wystąpił w 8 województwach), najgłębszy w województwach podkarpackim i łódzkim (odpowiednio o 6,2% i o 6,1%), w których również spadek produkcji sprzedanej był znacznie głębszy od średniej krajowej. W pozostałych województwach odnotowano wzrost zatrudnienia, w tym największy w województwie pomorskim (o 4,8%), w którym równocześnie odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa o 6,1%. Wzrost zatrudnienia w budownictwie przy jednoczesnym wzroście produkcji sprzedanej budownictwa odnotowano w województwie mazowieckim (o 1,8%).

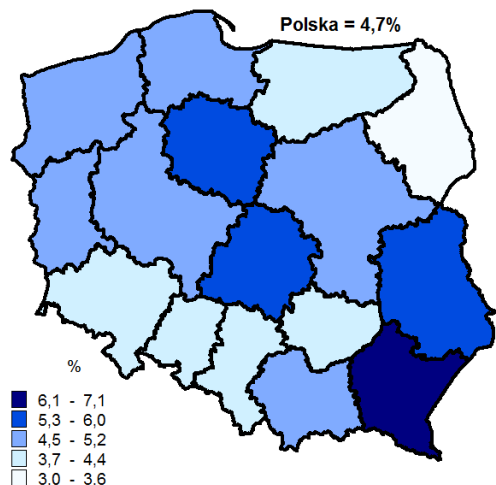
Blisko połowę produkcji sprzedanej przemysłu (48,0%) oraz ponad połowę produkcji sprzedanej budownictwa (55,3%), podobnie jak w poprzedzających okresach, realizowały przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW

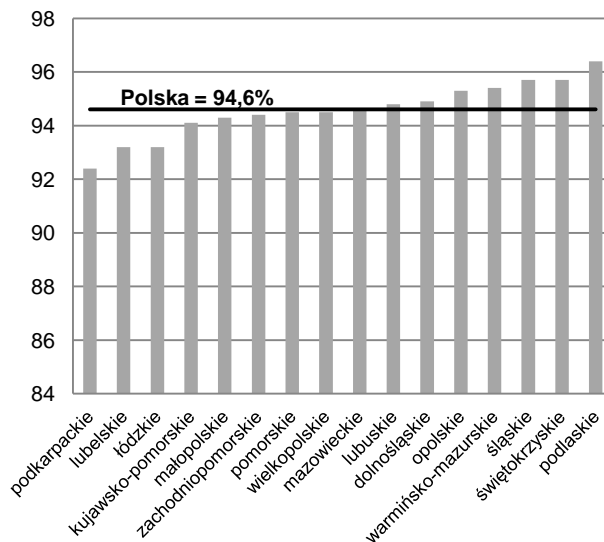
W okresie I-III kwartał 2016 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były korzystniejsze od notowanych w analogicznym okresie poprzedniego roku. W ujęciu rocznym podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe poprawiły się.

Wzrost przychodów z całokształtu działalności (o 2,9%) był szybszy niż kosztów ich uzyskania (o 2,1%), w rezultacie poprawił się wskaźnik poziomu kosztów – z 95,4% do 94,6%. W skali roku zwiększył się wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 4,6% do 5,4%) i netto (z 3,9% do 4,7%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,4% do 5,0%). Wynik finansowy netto zwiększył się o 21,8% (wzrost zysku netto o 11,5% i spadek straty netto o 22,6%), przy wzroście o 11,9% kwoty obciążeń wyniku finansowego brutto. Zwiększył się udział jednostek rentownych w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej (wzrost o 0,8 p. proc. do 84,5%). Odnotowano natomiast mniejszy udział podmiotów rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów (spadek o 0,2 p. proc. do 77,9%).

**WSKAŹNIK RENTOWNOŚCI OBROTU NETTO
W BADANYCH PRZEDSIĘBIORSTWACH
NIEFINANSOWYCH W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2016 R.**

**WSKAŹNIK POZIOMU KOSZTÓW W OKRESIE
I-III KWARTAŁ 2016 R.**

W 11 województwach nastąpiło poprawa wskaźnika poziomu kosztów, przy czym w 7 województwach było to wynikiem szybszego wzrostu przychodów niż kosztów. W województwie pomorskim i śląskim wskaźnik poziomu kosztów utrzymał się poziomie ub. roku, a w dolnośląskim, lubelskim i lubuskim – pogorszył się.

Wynik finansowy brutto zwiększył się w skali roku o 20,3% do 103435,9 mln zł (zysk brutto 120837,4 mln zł, strata brutto 17401,5 mln zł). **Obciążenia wyniku finansowego brutto** w wysokości 14546,7 mln zł wzrosły w skali roku o 1542,8 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 88889,2 mln zł (zysk netto 105979,0 mln zł, strata netto 17089,9 mln zł), wobec 73007,2 mln zł przed rokiem. W 13 województwach wyniki finansowe netto i brutto w badanych przedsiębiorstwach były korzystniejsze w porównaniu z trzema kwartałami 2015 r. Pogorszenie zarówno wartości wyniku finansowego brutto, jak i netto odnotowano w dolnośląskim i lubelskim, natomiast w lubuskim wynik finansowy brutto poprawił się, a netto – pogorszył.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększył się w skali roku (o 0,6 p. proc.) i wyniósł 5,0%. Wzrost wskaźnika zaobserwowano w 10 województwach, największy – w łódzkim (z minus 3,0% do 6,6%). W województwie mazowieckim wskaźnik pozostał na poziomie sprzed roku, natomiast w pozostałych województwach nastąpiło pogorszenie wskaźnika, w tym najgłębsze – w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego (z 8,1% do 7,3%).

W badanych podmiotach zarówno **wskaźnik rentowności obrotu brutto**, jak i **wskaźnik rentowności obrotu netto** zwiększyły się w skali roku o 0,8 p. proc. i wyniosły odpowiednio 5,4% i 4,7%. Poprawę wskaźnika rentowności obrotu brutto odnotowano w 12, a netto w 9 województwach. Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu brutto wyniosła 4,0 p. proc. (od 7,6% w podkarpackim do 3,6% w podlaskim) i była mniejsza niż przed rokiem (9,7 p. proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu netto wyniosła 4,1 p. proc. (wobec 7,7 p. proc. przed rokiem) i wyznaczona była również przez województwo podkarpackie (7,1%) oraz podlaskie (3,0%).

Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów oraz udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności w okresie trzech kwartałów 2016 r. kształtował się następująco:

WOJEWÓDZTWA	Udział jednostek rentownych w %		WOJEWÓDZTWA	Udział jednostek rentownych w %	
	w liczbie jednostek ogółem	w przychodach z całokształtu działalności		w liczbie jednostek ogółem	w przychodach z całokształtu działalności
POLSKA	77,9	84,5			
Warmińsko-mazurskie	79,3	92,8	Świętokrzyskie	80,5	84,8
Wielkopolskie	82,3	91,9	Małopolskie	80,8	84,7
Zachodniopomorskie	79,7	88,8	Dolnośląskie	76,1	84,5
Pomorskie	77,5	88,5	Kujawsko-pomorskie	77,7	84,5
Łódzkie	78,6	88,4	Śląskie	77,2	81,7
Podlaskie	78,8	88,1	Mazowieckie	74,6	81,2
Lubelskie	73,5	87,2	Podkarpackie	79,2	77,2
Opolskie	78,4	86,5	Lubuskie	77,0	75,4

Udział podmiotów rentownych w przychodach z całokształtu działalności zwiększył się w skali roku z 83,7% do 84,5%, największy wzrost wystąpił w województwie łódzkim. Zmniejszył się natomiast ich udział w ogólnej liczbie badanych podmiotów gospodarczych z 78,1% do 77,9% (w największym stopniu w województwie pomorskim).

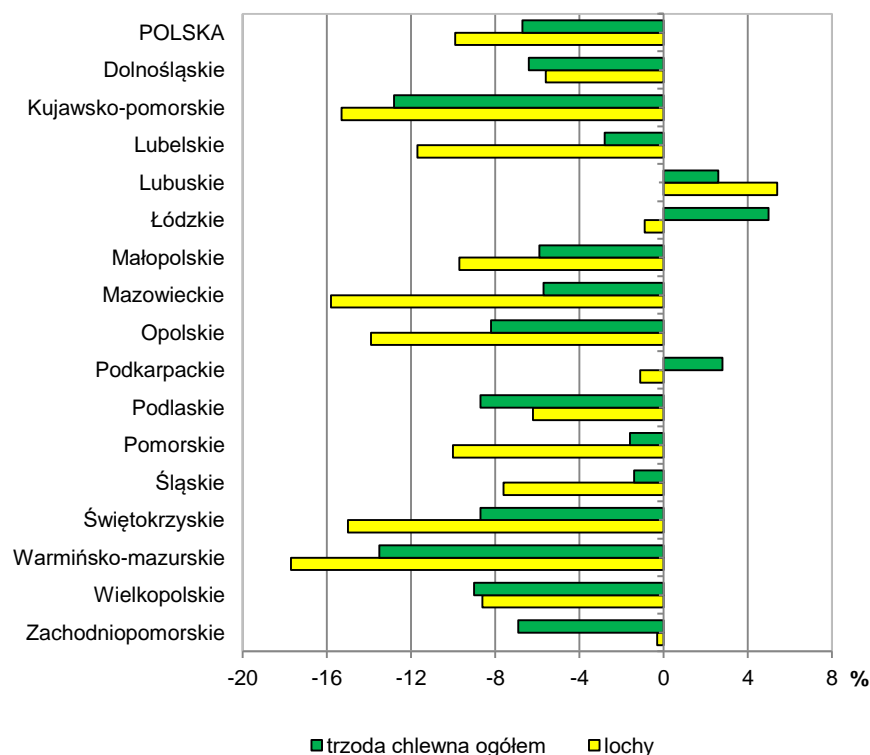
ROLNICTWO

Na rynku rolnym we wrześniu br. niższe niż przed rokiem były średnie ceny pszenicy i żyta oraz ziemniaków. Wyższe natomiast były ceny żywca rzeźnego, prosiąt na chów i mleka krowiego. Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia trzody chlewnej, bydła oraz owiec przeprowadzonego w czerwcu br., wskazują na zmniejszenie w skali roku liczebności trzody chlewnej i bydła a wzrost stada owiec.

Według wstępnych danych pogłowie **trzody chlewnej** ogółem w czerwcu br. liczyło 10865,3 tys. sztuk i było niższe o 6,7% od stanu notowanego w czerwcu 2015 r. W skali roku zmniejszyła się liczebność wszystkich grup użytkowych trzody chlewnej: prosiąt o 5,9%, warchlaków o 4,1%, trzody na ubój o 8,4%, trzody na chów o 10,0%, loch o 9,9%.

ZMIANY W POGŁOWIU TRZODY CHLEWNEJ W 2016 R.

Stan w czerwcu (wzrost/spadek w skali roku w %)

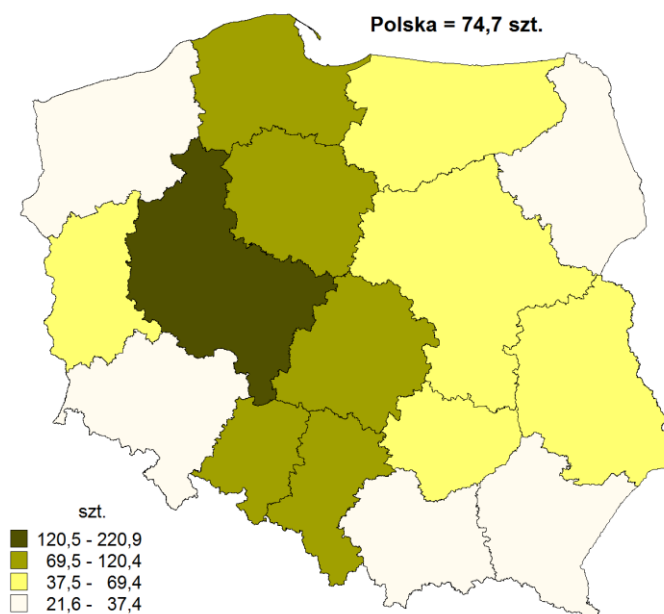
W stosunku do czerwca 2015 r. pogłowie trzody chlewnej zmniejszyło się w 13 województwach, w granicach od 13,5% w warmińsko-mazurskim do 1,4% w śląskim. Wzrost pogłowia trzody chlewnej odnotowano w łódzkim (o 5,0%), podkarpackim (o 2,8%) i lubuskim (o 2,6%). Podobnie jak w poprzednich okresach, ponad 60% krajowego pogłowia trzody chlewnej znajdowało się na terenach województw: wielkopolskiego (35,3%),

kujawsko-pomorskiego (10,6%), łódzkiego (9,9%) i mazowieckiego (8,5%). Najmniej trzody chlewnej notowano w lubuskim (1,4% krajowego pogłowia), podkarpackim (1,6%), małopolskim (1,7%), dolnośląskim (1,8%) i świętokrzyskim (1,9%).

Pogłowie loch na chów, którego wielkość świadczy o nastawieniach produkcyjnych w chowie trzody i jednocześnie określa możliwości produkcyjne stada, ukształtowało się na poziomie 853,7 tys. szt. i było niższe o 9,9% od stanu notowanego w czerwcu 2015 r. Spadek pogłowia loch wystąpił w 15 województwach, w granicach od 17,7% w warmińsko-mazurskim do 0,3% w zachodniopomorskim. W skali roku zwiększenie liczebności loch na chów odnotowano jedynie w województwie lubuskim (o 5,4%).

TRZODA CHLEWNA NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^a W 2016 R.

Stan w czerwcu

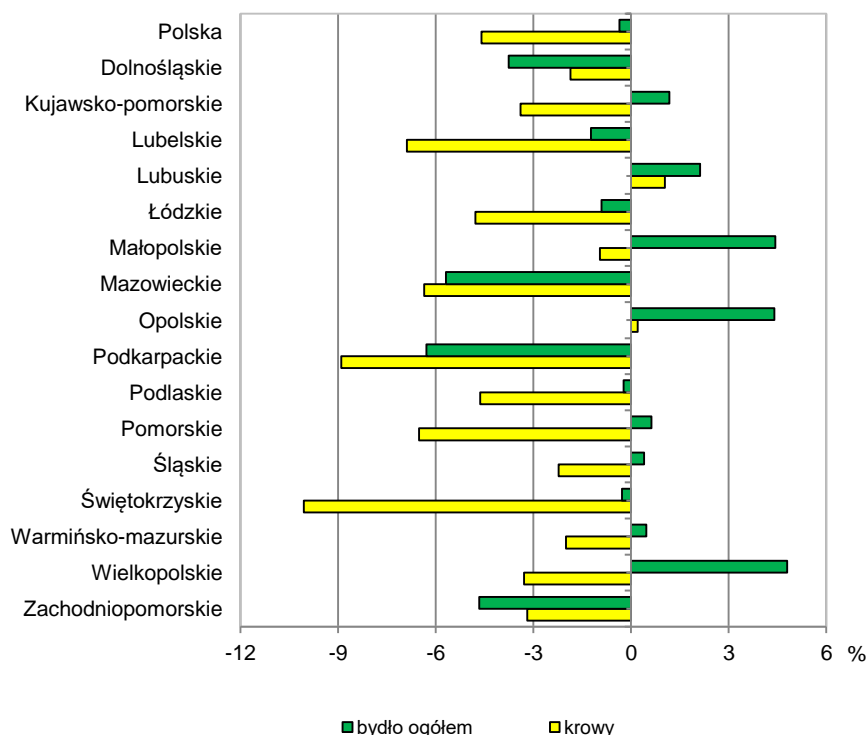

^a Użytki rolne według stanu w czerwcu 2015 r.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania przeprowadzonego w czerwcu 2016 r. **pogłowie bydła** liczyło 5939,0 tys. szt., wykazując niewielki spadek w skali roku o 0,4%. Zmniejszenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze spadku pogłowia bydła w wieku 2 lat i więcej (o 4,6%). W porównaniu z czerwcem 2015 r. wzrosło pogłowie cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 3,6%) oraz stado młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 3,1%).

ZMIANY W POGŁOWIU BYDŁA W 2016 R.

Stan czerwca (wzrost/spadek w skali roku w %)

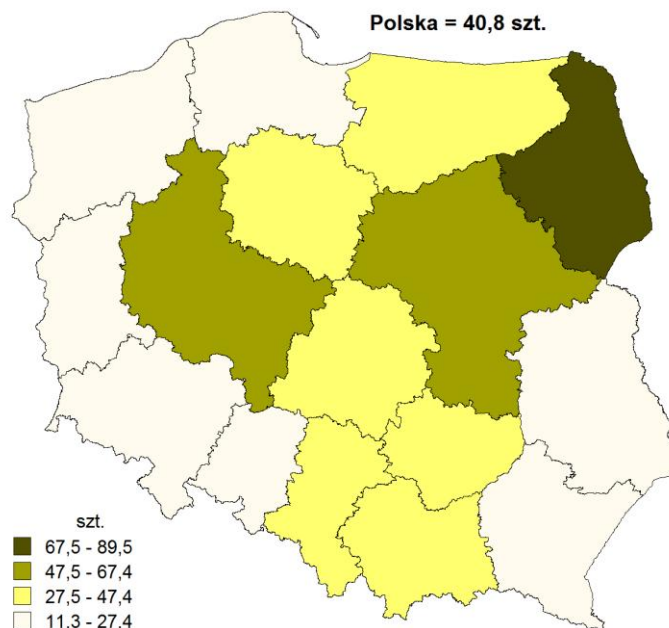

W skali roku pogłowie bydła zmniejszyło się w 8 województwach, w granicach od 6,3% w podkarpackim do 0,2% w podlaskim. W pozostałych województwach odnotowano wzrost liczebności bydła, w granicach od 0,4% w śląskim do 4,8% w wielkopolskim. Podobnie jak w poprzednich okresach, największy udział w krajowym pogłowie bydła miały województwa: mazowieckie (18,0%), wielkopolskie (16,8%) i podlaskie (15,9%), a najmniejszy – lubuskie (1,3%), podkarpackie (1,5%), zachodniopomorskie (1,6%) i dolnośląskie (1,7%).

W czerwcu br. pogłowie krów liczyło 2332,2 tys. szt. i było o 4,6% niższe niż przed rokiem. Spadek liczebności krów wystąpił w 14 województwach, w granicach od 10,0% w świętokrzyskim do 1,0% w małopolskim. Wzrost stada krów odnotowano w lubuskim (o 1,0%) i opolskim (o 0,2%). Ponad połowa krajowego pogłowia krów, podobnie jak bydła ogółem, znajdowała się na terenach województw: mazowieckiego, podlaskiego i wielkopolskiego (odpowiednio: 20,5%, 18,8% i 12,1%).

OBSADA BYDŁA NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^a W 2016 R.

Stan w czerwcu

^a Użytki rolne według stanu w czerwcu 2015 r.

W czerwcu 2016 r. **pogłowie owiec** ogółem wynosiło 236,5 tys. szt. i było wyższe o 3,9% od stanu notowanego w czerwcu 2015 r. Natomiast populacja maciorek owczych zmniejszyła się w skali roku o 4,1% do poziomu 137,5 tys. szt. Wzrost pogłowia owiec odnotowano w 12 województwach, w granicach od 1,4% w pomorskim do 57,4% w opolskim. Spadek stada owiec wystąpił w świętokrzyskim (o 22,0%), warmińsko-mazurskim (o 21,2%), wielkopolskim (o 7,9%) i lubuskim (o 1,5%). Podobnie jak w poprzednich okresach, prawie połowa krajowego pogłowia owiec znajdowała się na terenach województw: małopolskiego (32,3%), podlaskiego (8,2%) i podkarpackiego (7,8%). Najmniej owiec odnotowano w opolskim (1,4%), świętokrzyskim (1,7%) i lubuskim (1,8%). Obsada owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych (użytki rolne wg stanu w czerwcu 2015 r.) średnio w kraju wyniosła 1,6 szt. Najwyższą notowano w małopolskim (14,2 szt.), natomiast w pozostałych województwach obsada owiec kształtowała się w granicach od 3,9 szt. w śląskim do 0,3 szt. w mazowieckim.

Na rynku rolnym we wrześniu 2016 r., przeciętne ceny zbóż oraz ziemniaków kształtowały się na poziomie niższym niż w analogicznym okresie ub. roku. Wyższe natomiast były ceny podstawowych produktów pochodzenia zwierzęcego.

We wrześniu 2016 r. na **targowiskach** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 74,26 zł, tj. o 3,3% mniej niż przed rokiem. Spadek cen odnotowano w 11 województwach, w granicach od 7,6% w łódzkim do 0,7% w opolskim; w zachodniopomorskim cena pszenicy

pozostała na poziomie sprzed roku. W skali roku targowiskowe ceny pszenicy najbardziej wzrosły w pomorskim (o 6,5%). W 11 województwach średnie ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższe notowano na targowiskach w opolskim (85,00 zł za 1 dt), warmińsko-mazurskim (84,38 zł), śląskim (82,67 zł) i zachodniopomorskim (80,00 zł). Najmniej za pszenicę płacono w lubelskim (65,56 zł za 1 dt) i świętokrzyskim (66,29 zł). We wrześniu br. za 1 dt **żyta** na targowiskach płacono średnio 60,38 zł, tj. o 1,0% mniej niż przed rokiem. Spadek cen odnotowano w 10 województwach (spośród 14 badanych), w granicach od 9,5% w warmińsko-mazurskim do 1,3% w mazowieckim. Więcej za żyto płacono na targowiskach w lubelskim (o 10,6%), podkarpackim (o 5,5%), świętokrzyskim (o 5,2%) i kujawsko-pomorskim (o 0,2%). W 6 województwach (spośród 15 badanych) średnie ceny żyta kształtowały się na poziomie wyższym niż przeciętna w kraju, w tym najwyższe odnotowano w śląskim (72,22 zł za 1 dt) i dolnośląskim (70,00 zł). Najmniej za 1 dt żyta płacono w pomorskim (52,50 zł) i podlaskim (53,12 zł).

We wrześniu 2016 r. w **skupie** przeciętna cena za 1 dt **pszenicy** (61,19 zł) była o 6,7% niższa niż przed rokiem. Spadek cen skupu pszenicy wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 14,0% w małopolskim do 2,5% w pomorskim. W 6 województwach średnie ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju; najwyższe notowano w pomorskim (65,41 zł za 1 dt) i kujawsko-pomorskim (63,61 zł), a najniższe w podkarpackim (54,74 zł za 1 dt) i małopolskim (54,91 zł). We wrześniu br. przeciętna cena **żyta** w skupie wyniosła 50,16 zł za 1 dt, tj. o 4,9% mniej niż we wrześniu ub. roku. W 5 województwach (spośród 15 badanych) średnie ceny żyta były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwyższe w kujawsko-pomorskim (51,51 zł za 1 dt) i mazowieckim (51,12 zł). Najmniej za żyto w skupie płacono w świętokrzyskim (45,45 zł za 1 dt) i dolnośląskim (46,92 zł). W skali roku spadek cen skupu żyta odnotowano w 11 województwach (spośród 15 badanych) w granicach od 9,5% w łódzkim do 0,9% w mazowieckim. Więcej niż przed rokiem za żyto płacono w podkarpackim (o 9,5%), lubelskim (o 4,6%), podlaskim (o 2,7%) i lubuskim (o 0,3%).

We wrześniu br. na **targowiskach** przeciętna cena **ziemniaków jadalnych późnych** kształtowała się na poziomie znacznie niższym niż przed rokiem (o 11,6%) i wynosiła 86,18 zł za 1 dt. W skali roku spadek cen ziemniaków obserwowano w 13 województwach (od 32,4% w podlaskim do 2,9% w wielkopolskim). Więcej niż przed rokiem za ziemniaki płacono w lubuskim (o 9,8%), podkarpackim (o 8,7%) i zachodniopomorskim (o 4,0%). W 9 województwach średnie ceny ziemniaków były wyższe od przeciętnej w kraju; najwięcej za ziemniaki płacono na targowiskach w zachodniopomorskim (106,98 zł za 1 dt) i dolnośląskim (102,68 zł), a najmniej w świętokrzyskim (70,44 zł za 1 dt), łódzkim (74,86 zł) i małopolskim (77,15 zł).

We wrześniu br. przeciętna cena **żywca rzeźnego wołowego** (bydła bez cieląt) w skupie była wyższa o 4,2% niż przed rokiem i wynosiła 6,07 zł za 1 kg. W skali roku wzrost cen odnotowano w 11 województwach, w granicach od 1,3% w świętokrzyskim do 23,3% w lubelskim. W pozostałych województwach za żywca wołowy płacono mniej niż przed rokiem (od 3,0% w warmińsko-mazurskim do 0,5% w małopolskim i podkarpackim). W 7 województwach średnie ceny skupu były wyższe od przeciętnej w kraju. Rozpiętość cen skupu za 1 kg żywca wołowego kształtowała się w przedziale od 5,29 zł w mazowieckim do 8,13 zł w lubelskim.

Przeciętne ceny **żywca rzeźnego wieprzowego** we wrześniu 2016 r. w skupie kształtowały się na poziomie wyższym od notowanego w analogicznym okresie ub. roku. Przeciętna cena w kraju była wyższa niż przed rokiem o 14,8% i wynosiła 5,29 zł za 1 kg. Wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 11,6% w lubuskim do 23,1% w śląskim. W 8 województwach średnie ceny skupu żywca wieprzowego były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższą zanotowano w dolnośląskim (5,80 zł za 1 kg). Najmniej za żywca wieprzowego w skupie płacono w pomorskim (5,05 zł za 1 kg).

We wrześniu br., przeciętne **ceny prosiąt** do dalszego chowu w obrocie targowiskowym były wyższe niż przed rokiem. Średnio za 1 prosię na chów płacono 163,76 zł, tj. o 8,7% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano w 7 województwach (spośród 10 badanych), w granicach od 1,3% w łódzkim do 22,0% w kujawsko-pomorskim. W skali roku mniej za prosię do dalszego chowu płacono w podlaskim (o 5,4%), lubelskim (o 3,3%) i śląskim (o 3,0%). Najwięcej za prosię płacono na targowiskach w śląskim (213,33 zł), a najmniej w mazowieckim (136,19 zł).

We wrześniu 2016 r. w skupie za 100 l **mleka krowiego** płacono 111,81 zł, tj. o 2,8% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano w 11 województwach, w granicach od 1,1% w podlaskim do 6,7% w lubelskim i pomorskim. W 5 województwach średnie ceny skupu mleka były wyższe od przeciętnej w kraju. Rozpiętość cen skupu mleka za 100 l kształtowała się od 101,40 zł w łódzkim do 118,51 zł w podlaskim.